

КЪМ ЧИТАТЕЛИТЕ

Уважаеми приятели,

Когато този свитък бъде в ръцете ви, това ще значи, че след много дълго прекъсване българските алпинисти отново имат свое печатно издание. Екипът, който се занимава с редактирането и издаването на бюлетина “Върхове”, би искал:

- страниците му да бъдат на всички, които са свързани с планината и планинарските спортове,
- да осигурява информация за събитията – големи и малки, в българския алпинизъм,
- да бъде прозорец към света на международния алпинизъм,
- да бъде място за дискусии в рамките на добрия тон по всички въпроси, които вълнуват алпийските среди.

Ще отпечатваме всички ваши информации за проявите на вашите клубове – интересни изкачвания, премиери, алпиниади, експедиции, всякакви други прояви. Ще публикуваме реклами на всички фирми, които се занимават с производство и търговия с алпийска екипировка, а така също с туроператорска и агенционна дейност. Ще намират място всякакви обяви от типа на “Търся партньори за...”, “Заменям...”, “Продавам...”, а така също покани за участие в национални и регионални прояви, календарни планове и т. н. За всичко, което ви вълнува, пишете на посочения в редакционното каре адрес.

Сигурно има известна символика във факта, че това издание на БАК се появява на бял свят около датата на 60-годишнината от първото изкачване по Северната стена на Малъовица. И както през 1938 година българският алпинизъм се е вписал в контекста на процесите в европейския алпинизъм (нека не забравяме, че през същата година са изкачени за първи път северните на стени на Айгер и Гранд Жорас), така и днес защитава високите си позиции чрез успехите на Макалу, Транго Тауър и Хан Тенгри. Сякаш напук на трудностите, които ни заобикалят и с които се справяме почти сами.

Дано все по-често се срещаме в планините и по върховете, но и по страниците на бюлетина. Всичко е в нашите ръце – на нас като редактори, но преди всичко на вас, които правите събитията. И да не забравяме, че ако нещо се е случило в алпинизма и за него не е написано и не е документирано, все едно, че не е било.

На всички вас пожелаваме нови върхове – в планините и във всекидневния живот. □

*Снимка на корицата Младен Катранджиев,
Северната стена на Малъовица*

“Върхове”, бр. 1, октомври 1998, издание на Българския алпийски клуб

Редактор: Петър Атанасов. Върху броя работиха: Николай Петков, Владимир Нешев, Борис Николов, София Фотева.

Предпечатна обработка и печат: фирма “*CompuMotor*“ - София, тел. 46-49-54

Адрес: 1113 София, ул. “Юрий Гагарин”, бл.97, вх. А, тел.71-53-03, факс 73-99-41, пейджър 01771-3632

Снежана Томова

“ТАМ, В ПЛАНИНАТА, СРЕД ГОРДИ ВЪРХОВЕ...”

Преди 60 години се залюва люлката на българския алпинизъм

През всичките тези години Тя, Мальовица, приютаваше в скута си българските алпинисти, отправящи поглед към нея и към планините на света. От Нея започваха експедициите към най-високите върхове на Хималаите и Каракорум, за да ги има девет от четирнадесетте осемхилядници в сметката на българските алпинисти – Еверест, Лхотце, Анапурна, Броуд пик, Гашербрум-2, Чо Ойю, Нанга Парбат, Дхаулагери и Макалу. За да ги има изкачванията по най-големите и най-трудните стени в света – на Транго Тауър, Айгер, Матерхорн, Гранд Жорас, Пти Дрю, Комунизъм (сега Гармо), Аконкагуа, Фицрой, Ел Капитан.

Шестдесет години по-късно, в дните 22 и 23 август, на хижа “Мальовица” се събраха няколко поколения български алпинисти, за да засвидетелстват обичта и преклонението си пред Върха, за да изпеят песента “Там, в планината, сред горди върхове, вие се връх в небесата, Той се Мальовица зове...”. През тези дни на Върха бяха над 170 души. Половината от тях преминаха по неговите категоризирани турове. Незабравимо ще остане изкачването, осъществено по класическия маршрут от представителите на три поколения алпинисти – Никола Корчев, Огнян Балджийски, бащата и сина Огнян и Васил Петкови.

На тържеството дойдоха семейството на покойния първопокорител Костадин Саваджиев, семейството на Йордан Мачирски, Ганка и Сандю Бешеви, Лиза и Андрей Мирчеви, проф. Георги Атанасов, Диана Атанасова, Стоян Икониев, Никола Младенов, Виктор Соколов, Росана и Иван Василеви, Мария Христова, Поема и Методи Савови, Петър Малов, Иван Кандиларов, Любов и Антон Хиджови, Вирджиния и Тодор Тодорови, Анна Пенчева, Петър Атанасов, Дойчин Василев, Райчо Тодоров, д-р Карина Сълова, Запрян Хорозов, Румяна и

Димитър Дончеви, Красимир Стоянов, Николай Петков, София Фотева, Петко Тотев, Милкана Русева, Димитър Илиев, Господин Динев, Кънчо Долапчиев, Георги Вепшек, Георги Димитров, Панайот Горанов, Стамен Станимиров, Янко Голомехов, Тома Крушевски, Вивияна и Николай Петрови, чуждестранни туристи от Англия и Франция, както и три внушителни групи от Ловеч, Троян, Ямбол и Пловдив.

Най-трогателна ще остане в паметта на всички срещата с Иван Кожухаров, пожелал този ден да бъде сред своите приятели. На Мальовица! Далеч от родината, в продължение на девет години той нито за миг не е забравил туровете, които е катерил в Мальовишкия дял на Рила. “Това е най-щастливият ми ден тази година” - сподели преди отпътуването си за Швейцария Иван. Отправяйки взор към Върха и към реещия се във висините параплан на приятеля му Петър Минчев, той каза, че отново ще бъде тук. Ще се върнем и всички ние. Защото Тя, Мальовица, е магнит. Със своята импозантност, красота и величие. □

Този материал ни беше предоставен любезно от г-жа Рени Саваджиева, дъщеря на Костадин Саваджиев. Публикуваме автентичния разказ за първото изкачване по северната стена на Мальовица в оригинал – без никаква редакторска намеса или съкращения. Трудно можем да изкажем нашата благодарност на г-жа Саваджиева. А пред стореното от Коста Саваджиев и Георги Стоименов – дълбок поклон.

Коста Атанасов Саваджиев

ИЗКАЧВАНЕТО СЕВЕРНАТА СТЕНА НА МАЛЪОВИЦА

*Истинският дух презира вървежа
по отпъканиите и удобни пътища.
Л. фон Ранке*

Северната стена на рилския връх “Мальовица” – 2,731 м. има формата на триъгълник с една отвесна стена, висока около 200 – 220 метра. Тази именно стена, считана за непристъпна, както от нашите алпийски среди, така и от многобройните представители на чуждите алпийски клубове, будеше интерес у нашите планинари.

Непристъпният и страшен, забулен почти винаги в мъгли връх, мамеше непрестанно неспокойния дух на смелия български планинар.

Четири-петгодишните опити за завладяване на върха откъм северната страна на нашите най-добри алпинисти, така също и на чуждите най-добри майстори на скалата, останаха безрезултатни.

На 20 август 1938 година българските планинари от Рилски турист, с водач г. Коста Атанасов Саваджиев и членове Георги Димитров Стоименов, Борис Чешмеджиев и Владимир Лимончев след 20 дnevно приготвление потеглихме за “Мальовица” да опитаме силите си на непристъпния връх.

На 21 с.м. сутринта пристигнахме в подножието на върха, гдето се установихме на бивак. Над третото малко езеро, 15 минути далеч от обекта на катерене, биде опънатата палатката. Точно на 11.30 часа неделя, пр. Пладне, “кордето” от двамата планинари – Коста Ат. Саваджиев и Георги Ст. Димитров с благопожелания за успешно изкачване от своите двама единствени другари започнахме катеренето по отвесната стена, с

намерение да проучим пътя за изкачването, както и да изкачим тежките припаси – 25–30кг. клинове и карабинери (помощен инвентар при катеренето), и след това да слезем по двете опънати едно след друго въжета до подножието на скалата, където да преношуваме и, рано в зори, с малко провизии и една манерка вода почнем изкачването нагоре, за да спечелим време за останалите трудни 200 метра отвесна стена.

След 4 часова упорита работа “кордето” излезе на височина около 60 метра. Оттук нагоре започваше именно, непристъпната стена. Но, дали си дума преди тървяването, че или живи трябва да излезем на върха, или в скалата да останем – ние вървяхме упорито, макар и с големи усилия все напред, като за връщане и не мислехме, защото един опит за връщане, значеше сигурна смърт.

На следното утро - 22 август, неспали и премръзнали, очаквахме изгряването на слънцето да ни стопли. В 6.30 ч. продължихме прекръснатото изкачване. Пред нас се изправяше гладка и студена стена, без никакви изгледи да се забие кука или пък да се очертава място за хватка. След двучасово висене на въжето, почти на едно и също място и в постоянно търсене с поглед и опипване с ръце, в последния момент под един лишей се откри малък процеп, точно колкото да забия един от най-малките клинове, които имах. На тоя клин биде закачена една висяща стъпалка, и с помощта на въжето, бях притеглен нагоре. Изкачих се едва с два метра и стъпих на една тревиста топка,

която се свличаше бавно под краката ми. Големи усилия трябваше да направя, докато се задържа за една минута, през което време трябваше да намеря място за кука, да я забия и да прекарам въжето, за да увисна на него, и след което, да окача друга висяща стъпалка, на която да стъпя с единия крак. Все така трудно и бавно, по гладката, без хватки стена, се придвижвах нагоре. Най-после след 12 часа непосилна и непрекъсната борба със скалата, без хапка хляб и глътка вода, ние двамата стъпихме на една наклонена площадка, голяма колкото да седнем двамата. Тук, завързани о забит здраво в скалата клин, ние си отдъхнахме и унищожихме малкото храна и вода, що носехме.

След още половин часова катерене, точно в 19 ч. вечерта стигнахме до един корниз 50 см. широк и около 2 метра дълъг. Тук именно избрахме място за пренощуване. Бяхме изкачили около 120 метра, а оставаха още толкова. За връщане назад беше вече абсолютно невъзможно.

Седнахме като предварително се превързахме към скалата с два здраво забити масивни клина, като краката ни висяха навън от корниза. Започна мъчителното чакане. Минутите минаваха много бавно. От 20 ч. вечер нататък нашите другари Чешмеджиев и Лимончев през всеки половин час ни съобщаваха точното време. Така вървеше до 12 ч. сутринта. Към 1.30 ч. ясното и звездно небе се помрачи от черни облаци, а малко след това започна да ръми.

Небосклона се осветяваше от честите светкавици, а страшните гърмотевизи разтърсваха скалите. Гласът на приятелите, които съобщаваха времето, вече не можеше да се чува. Това положение ни доста обезпокои, защото за нас беше ясно всичко; щом удари дъжд, като измокри добре скалата и нас, и след това духне студения вятър, всичко ще бъде свършено... И на скалата ще остане да блести само символа на другарството. Но не това ни плашеше нас, плашеше ни мисълта, че няма да можем да реализираме

нашия блян, с който живяхме толкова месеци преди това - да изкачим непристъпната скала.

Но изглежда, че планината не желаше да ни погуби. Към 6 ч. сутринта облаци почнаха да се разкъсват и червените слънчеви лъчи почнаха да озаряват както нас, така и околните върхове. Дали защото не бяхме спали, или защото бяхме в силно възбудено състояние – пред нас се откриваше величествена гледка, която ни омайваше и сковаваше на мястото гдето бяхме завързани. И питахме се двамата, дали това не ще ни бъде последно виждане на слънчевия блестящ изгрев, та толкова вълшебно ни се вижда всичко! Към 6.30 ч. Слънцето, макар и през облаци, се показва за да ни обуши измокрените крака и предници (поне гърбовете ни бяха опрени един о друг). Решихме да вървим веднага, защото смятахме, че всяка загубена минута може да бъде фатална за нас. Почнах да забивам първата кука за нагоре. Отпреде ни изпъкна голям надвес, който вечерта в здрача не можахме да видим. Някъде горе в него се очертаваше орлово гнездо. Там горе трябваше да минем и ние.

Единственото място за изкачване се очертаваше в полукръг на тоя надвес – полуенец. Макар и не спали, но отпочинали, чувствавахме енергия и бодрост у себе си.

След три часова работа венеца беше преминал – минали бяхме не повече от 7 метра височина, но доста големи усилия и нерви изразходвахме, защото местата, гдето забивахме клиновете бяха извънредно слаби (незадържащи клиновете), а и липсваха хватки. Камъните със зловещ трясък падаха долу при всяко опипване с ръце, за търсене на хватки. Движехме се с извънредно голямо внимание и пълен риск. След 7-8 метра стигнах малка неудобна тревиста площадка. Тук трябваше да подсигурирам другаря си, защото въжетата не можеха да се издръпват ни 1 см. на повече нагоре. Макар и тревата да беше неустойчива, защото се придвижваше надолу, трябваше

да стоя върху нея, защото друг изход нямаше. Но провидението ни покровителствуваше през цялото време. Щом другаря ми се подаеде, аз веднага излязох още 2 метра, гдето след малко се събрахме и двамата.

От тук нагоре пътя беше значително по-лек. Вървахме по един 45 градуса наклонен корниз, широк 30 см. и обрасъл с трева. Обаче корнизът свърши след 7-8 метра за наша изненада, на гладка стена около 2 метра, след което пак продължаваше нагоре. Големи усилия и кураж употребих докато мина тези 2 метра. Връщах се 2 или 3 пъти, но при мисълта, че друг изход няма, реших да направя големия риск, като увисна на въжето с гръб към пропастта и с лявата ръка се хвана само за тревата и се притегля с цялото си тяло отгатак, към продължението на корниза. Ободрен от внезапен прилив на сили, с последен напън увиснах на въжето на една височина около 200 метра и успях да се добера до започващия отново тревист корниз, но съвсем изморен и отпаднал. Задъхан стоях няколко минути, след което успях да забия един “зверски” клин.

След това голямо изпитание, само с 2 или 3 забити клинове минахме по траверса едно разстояние, макар и доста опасно, от около 30 м. Отзовахме се вече в подножието на “целта”. Отгоре виждахме главите на нашите другари Вл. Лимончев и Л. Загорев, дошли да ни донесат глътка вода и парче лимон. Легнали по корем горе, с глави надвесени над пропастта, те ни ободряваха с думите. – “Коце, кураж, малко остана”!

Оставаха последните 30-40 метра отвесна скала, която беше здрава и удобна за катерене, която в горния си край образуваше камина, което макар и изморени, беше цяло удоволствие за катерене.

7-8 метра пред върха идваше последното изпитание – камината, която преминаваше вече в прав ъгъл. Отгоре беше затисната с голям камък, който образуваше надвес от около 1.20 м. След като забих клин в подножието на надвеса,

изнесох се с лявата ръка, обаче главата и дясната ми ръка останаха под камък. Направих последни усилия да изнеса и дясната ръка, но увиснах само на лявата, която не издържа и друснах на забития клин в подножието на надвеса, като предварително успях да се заловя за въжето – като по такъв начин удара значително се намали.

Уморен и задъхан почивах, след което отново почнах да се катеря. Тоя път имах по-голям шанс – излязох горе и стъпих с двата крака. Оставаха още 5-6 метра до върха, обаче тура беше свършен.

Другарите, които чакаха горе с нетърпение, ми хвърлиха половин лимон и половин ябълка. Унищожих всичко веднага и чак тогава ми чува гласа. Отдъгнах още 2-3 минути и почнах да прибирам въжетата, на които бяха завързани клиновете, карабинерите и верния другар “Гошо”, който дойде също уморен и отпаднал, защото от предния ден в 18 часа не бяхме нито яли, нито пили вода. А беше вече 14 ч. след пладне, вторник, т. е. на скалите бяхме прекарали около 44 часа.

След една минутка качване истинските ни другари на скалата ни стискаха ръцете с просълзени от радост очи.

Мъглите почнаха да обвиват челото на върха, излезе и вятър. Орлите неспокойно се виеха над нас, пропъдени от от своите гнезда, те като че ли търсеха по-непрестъпни места за убежище...

А “Мальовица” беше победена !

Обяснителни бележки на автора:

“Корде” значи двама или трима другари, вързани заедно с едно въже, когато предприемат катерене по отвесни скали, което символизира вече едно цяло.

“Зверски” клин – забит в скалата толкова здраво, шото вече да не може да се извади. Забит с ярост при чукането му отгоре.

Тур – всеки един завършен обект за катерене с въже се нарича тур. Но тура може да бъде и незавършен.

ЗАГОТОВКА

1. ТЕХНИЧЕСКИ СЪОРЪЖЕНИЯ

Използувано беше за първи път у нас двойното въже както и стълбички. Клинове

носехме 120 броя, най-различни, които бяха ковани лично от мен, халките на клиновете, защото повечето клинове бяха с халки, заварени на екроспойка във Фабрика "Верига".

Най-малкият клин, който наричах "безопасна игла" имаше дължина 6-7 см и дебелина 1,5 мм. И дупка за карабинер в горния му край. А най-големия дървен 60-65 см с диаметър 45-50 мм. От клеков клон, като в горния му край е монтиран железен клин за да може да се постави карабинер.

Тези клинове бяха предвидени за големи цепнатини. Такива клинове носехме два броя. На себе си носех 20-25 клина и толкова карабинери. Това прави горе-долу 10-12 кг. + стълбички 2-3 и "безопасни игли".

ВЪЖЕТО

Едното беше ново немско, за първи път го употребявахме при изкачването на в. "МАЛЪОВИЦА". Донесено ми беше от нашия стар планинар и член на БАК Куто Чипев, който ми донесе заедно с въжето и една кутия с 30 бр. Карабинери, общо 60-65.

II. ТРЕНИРОВКА ЗА В. "МАЛЪОВИЦА"

Тренировките се провеждаха изключително при скалите на гара Лакатник. Почнахме с един тур сутрин и един след обяд, като постепенно се увеличаваха, докато стигнаха до 3-4 тура сутрин и 3 тура след обяд, защото смятахме стената на в. Мальовица 200-240 м. б тура x 40 м. Средно за Лакатник = 240 м.

Тренировките започнахме през м. април в началото всяка неделя и празник без изключение. Като в началото на лятото се преместихме да тренираме в Петринския дол (по течението на река Петрана) там скалата е по-трудна от Лакатник. Избирах изключително турове с обратни наклони за да може да приложим техниката с двойно въже. Тук често ми биваше партньор Тодор Божков (Тарзан) и Георги Цевев (Харе). Това положение продължи до началото на м. Август. Пък и трябваше да чакаме Куто от Германия за да ни донесе въжето и карабинерите, които аз му бях поръчал. □

София Фотева

ПЪРВАТА МИ ГОЛЯМА СТЕНА

(Бегъл опит на София Фотева да разкаже за експедиция "Транго Тауър'98")

Катерене на Транго Тауър? Звучи доста сериозно и тежко. Не като няколко часа с приятели на Боянския Камък, изкуствената стена или Лакатник. Различно от Враца и Мальовица... Различно дори от Алпите...

Ще се опитам да не прекалявам с разсъжденията и да не натрапвам отношението си към Планината, защото това са много лични неща и вероятно изискват повече време и място.

Има нещо в тази игла, което ни накара да се впуснем в така неприятното и обикновено безуспешно търсене на спонсори и да бръкнем дълбоко, до дъното на джобовете си (за съжаление, моят

случай беше точно такъв). Наистина има нещо, щом се навихме на многодневното кандилкане в подвижната гробница, чедо на съветската техническа мисъл, по пътищата на Азия. Заслужава си.

За успеха на такова начинание трябва не само да си "як като говедо" и да знаеш за какво служи инвентара. Според мен основното е в главата. Някои му казват Мотивация.

Лесно би било да прехвъркнем със самолет от София до Исламабад, но едно такова билетче е около 1000\$, точно толкова, колкото внесе всеки в общата каса на експедицията, ласкаво наричана "Муравейник". Желанието да се докоснем

Статия в най-четения пакистански вестник "Nation" след края на експедицията

до Транго и поне да опитаме беше толкова силно, че бяхме готови да се замъкнем до Каракорум по всякакъв начин.

Иска ми се да разкажа накратко как се получи така, че Николай Петков, Милен Милчев, Михаил Михайлов, Сотир Стойчев, Димитър Колешев и аз сътворихме най-безпаричната и мизерна, но успешна експедиция в района. Компанията придоби още по-колоритен вид, след като към нея се присъедини любителят на всякакъв вид пътешествия Димитър Паунов.

Мисля, че на всеки, който има нещо общо с алпинизма, т. е. с Истинското Катерене по Истински Стени, му се е случвало да помечтае за Транго Тауър.

И така, идеята не е била нова за Николай, но възможността за организиране на експедиция е станала близка и реална, докато с Тончо си лежали в палатката на един от лагерите на Дхаулагри и Тончо споделял пакистанския си опит. След връщането им в България "раздувката" за предстоящото (вероятно) ходене започна да набира скорост. Започнахме ровене в алпийската литература, за да изберем подход, маршрут и подходящо време. Въсъщност, употребата на първо лице множествено число е неуместна, защото в края на ноември очаквах появата на бял свят на сина ми и не знаех как ще се чувствам след това.

Към края на годината беше платена такса 1800\$ и от Министерството на

туризма в Пакистан се получи разрешение за провеждане на експедиция с девет участника на Транго Тауър. Впоследствие съставът се промени и от първоначалния останаха трима – Николай, Милен и Сотир. За съжаление Антон Маноилов и Кирил Русев не можаха да споделят с нас преживяването, защото не намериха пари, а Тончо Тончев – човекът, пътувал два пъти по суша до Пакистан (чудя се толкова ли е влюбен в тази планина, че беше готов да потрети...), пострада на Враца навръх Деня на труда. Германецът пък сви платната, необяснимо защо, без иширет, без предизвестие.

Пропускам пътуването – гадно, мъчително, психарско и какво ли още не. И ето ни посред нощ в Исламабад, пред българското посолство, няколко дена след обявената в документите дата за начало на експедицията. Г-н Орбецов, съпругата му и служителят в мисията Иван ни подслоняват в посолството (престоят дори и в евтин хотел би стопил скромния ни бюджет). А в хода на експедицията правят всичко, което могат, за да улеснят пребиваването ни.

В следващите дни се борим с местната бюрокрация в Министерството на туризма, Митницата и Полицията. С последните две институции се налага да контактуваме, защото вследствие една висша проява на разум сме тръгнали от България без един документ и затова УАЗ-ът ни е арестуван. Купуваме кухненски съдове и някои храни. Срещаме се с нашия офицер за свръзка Курам, един доста закръглен за пакистанец младеж, който не се побира в полагаемите му се по правилник дрехи, които носим от България. В неговия случай минаваме тънко – даваме му пари за два чифта дънки и чорапи.

След като се убеждаваме, че нашето превозно средство няма да излезе от митницата, докато не се появи въпросният документ, отпътуваме за Скарду, на 800 километра, с възможно най-евтиният "мурдапски" транспорт. В Пакистан на

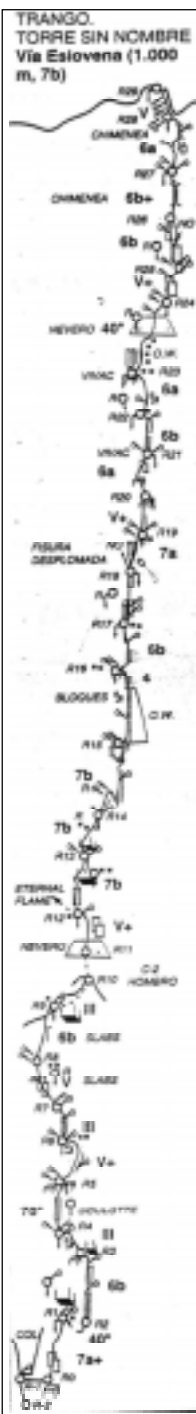
Белия Човек е отредено място в най-задната част на автобуса. Може би за да се наслади пълнокръвно на “прекрасните” пътища. На лунна светлина чукарите и дълбоката долина с мятациите се води на Инд изглеждат зловещо. Всичко това в комбинация с малоумното шофиране ме кара искрено да завиждам на дремещите, сгънати на четири пътници, които нямат моето щастие да седят до прозореца.

В Скарду, столицата на Балтистан, се настаняваме в едно от най-евтините възможни места – “Хималая мотел”. Стая с две легла и баня за по-малко от 3\$. Правим последни покупки – ориз, брашно, керосин. Вечерта разпределяме багажа така, че денковете да тежат по 25 kg, точно колкото ще носи всеки носач. В Исламабад сме изчислили, че ще имаме 25 товара, а те, не знам как, стават 26. Добре, нека да са толкова. Но след като възниква и двадесет и седми, разбираме, че така можем да ги докараме до 50 и разпределяме по нашите раници последния появил се. Все пак става въпрос за цели 40\$, които се плащат на носач от Асколе до Базовия лагер!

Наемаме два джипа – единия за багажа, готвача и Сотир, другия за останалите и рано сутринта тръгваме към последното населено място Асколе. Имаме късмет, че скоро не е валиял дъжд и снегът не се топи горе, така че пътят е проходим и след осемчасово кандилкане, при което стомахът ми се обръща обратно, превземаме сто и десетте километра до селцето.

На следващия ден поемаме по тридневния трек, а с носачите се разправя Шигри – един, според мен, доста мазен и неприятен туроператор, който се е лепнал за нас още от столицата и неистово се бори да изкопчи някоя рупия.

Два дена вървим почти по равно покрай реката, изтичаща от ледника Балторо. На третия се качваме на ледника Балторо, заобикаляме групата Ули Биахо и се впускаме да шракаме с фотоапаратите – вече се вижда Транго. Гледката ни

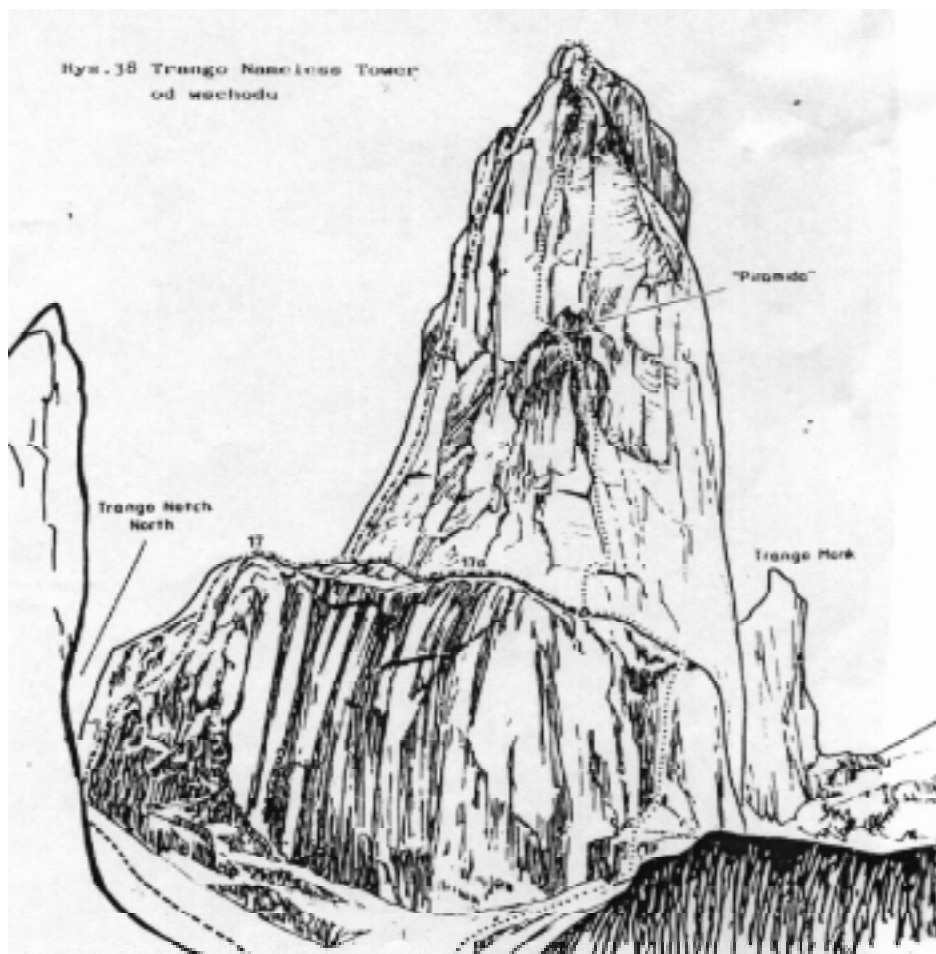

закача по чифт крила на краката, хукваме покрай ледника Транго пред носачите да търсим мястото за базов лагер. Естествено, те знаят къде е, но се оптват да ни изработят и да си спестят някой и друг час ходене. Номерът не минава – чели сме книжки и знаем, че Базовият лагер се прави на около 4000 м. Друг е въпросът, че не сме сигурни дали не е ставало въпрос за този на ледника Дунге. Тук вече офицерът се оказва полезен, защото след като им скръзва със зъби, те наравят товарчетата и поемат.

Базовият лагер не е пуст – преди нас са дошли шестима испанци, които смятат да катерят “Итърнъл флейм” и “Словенския”. Има изгледи на някой тур да се събере доста народ и това ни стряска малко. За наше щастие двама от испанците решават, че Транго не е за тях и “Словенския” е свободен само за нас.

В чест на нашето пристигане от Грейт Транго, който е горедолу толкова висок, колкото Транго Неймлес, пада лавина и ние като не виделие хукваме да снимаме.

Доста сняг има по планината. Времето е нестабилно. Почти всеки ден препръсква. Скалите по-високо не успяват съвсем да се отърсят от

Транго Неймлес Таур откъм ледника Дунге. Отбелязана е линията, по която минава "Словенският тур"

снега и пак побеляват. Може би сме подранили с идването? Или зимата тази година не бърза да си тръгне?

Точното описание по дати и възета би звучало отегчително, така че го пропускам. Шестима сме и някакси успяваме да се сработим. Изглежда мотивацията е достатъчно сериозна, че всеки успява да се абстрахира временно от дразнещите го страни в характерите на останалите. Естествено, конфликтни ситуации не липсват, но все пак успяваме да използваме почти 100% от промеждутъците хубаво време и фиксираме възета по стената. На мен

често ми се случва да скърцам със зъби от яд, защото организъмът ми не одобрява каракорумския климат и два пъти се тръшвам болна.

Лагерът на Рамото, на около една трета от стената, е много по-комфортен от този под стената, но все пак палатката е само една и пребиваването тук на повече от трима едновременно е невъзможно. Изпод снега възникват интересни находки – шоколадчета отпреди 10 години, пълни и празни бутилки епигаз. Подобни приятни изненади има и по самия тур – като добри еколози старателно събираме от цепките забравени карабинери,

френдове и клеми. Даже, напускайки стената най-накрая, едно старо чуждо въже поема с нас дългия път за България.

Не ми е известно някой досега да е катерил Гранго, без да фиксира поне едно въже парапет, а там са били хора като Волфганг Гюлих и Катрин Дестивел. Гранитът е като шкурка и бързо изгрива бронята на фиксираните въжета. Нямаме специални протектори, затова засегнатите места увиваме с лейкопласт. Нашите съседни лепят дори и по скалите с надеждата да намалят триенето. Понякога, докато драскам нагоре със самохватите, “се психирам”, че може някой ръб вече съвсем да е претрил въжето.

За разлика от ходенето на два крака, пък било то и с раница и на малко по-високо, при което човек може да си мечтае и за морето, катеренето тук поглъща всецяло. И без това се натоварват всички мускули, които на тази височина не работят с пълната си сила, ами

Молен Милчев извлича багаж по парапетите над “Рамотто”

понякога цепките, по които минава турът, са с тънък леден слой отвътре и не можем да се осигуряваме така, както ни се иска.

Долу нивото на езерото, до което е построен базовият лагер, се вдига вследствие топенето на снега. Това налага преместване на някои от палатките. Не стига това, ами няколко дена преди изкачването на върха, от серак на Грейт Гранго се откъсва огромна снежна маса. От ударната вълна е пометено всичко. По закона на Мърфи най-много пострадват най-скъпите палатки, за щастие това не са нашите.

Следващите дни времето е лошо. Аз, Митко и четирима испанци убиваме часовете в игра на “магаре” и раздувки на развален английски в лагера на Рамото. За пореден път установявам, че имам страхотен късмет, защото познавам отдавна Мишо, Милен и Николай. Докато Митко не се чувства добре, едва ли не измамен от нещо, в “нашия скромнен колектив”. Още по-жалко за него... Нищо не мога да направя по въпроса. Глупаво е човек да смята, че щом е дал някакви пари (и само толкова), ще му бъде осигурен емоционален комфорт – перфектни партньори и идеални условия, за да “се накефи”... Недоволното мрънкане ми действа демотивиращо и с нетърпение очаквам Николай и Милен.

Един хубав ден и те пристигат от базовия лагер с бивачна екипировка и още малко храна. Акумулаторите на радиостанцията вече съвсем са издъхнали. Нямаме връзка с останалите и разчитаме те да действат, както сме се разбрали предварително, т. е. да се движат по тура един ден след нас и на слизане да приберат от стената всичко, което сме оставили (парапети, бивачни съоръжения). Едно разваляне на

времето би пратило по дяволите цялата организация.

На следващия ден издраскваме до края на парапетите и докато катеря двете въжета до мястото за бивак, Николай слиза “факултативно” до Рамото, защото единствените котки на свръзката са се откачили от раницата му и са паднали. Площадката за бивак трябва да се разчисти от фирна и това е добре дошло за мен, защото слънцето вече не огрява тура и ми е студено в еспадрилите. Гледката от бивака е прекрасна. Милен реди имена на върхове и прави предположения кой кой е, а на мен ми е достатъчно само да съзерцавам, без да си затормозявам мозъка с допълнителна информация... Ношуваме как да е, все пак това е една хилава площадчица, а не легло.

Много скоро след като тръгваме да катерим последните шест въжета, започва да прехвърча сняг. Около нас се носят облаци.

Три многообещаващи планки блестят над бивака. Неприятното е, че хубавата цепка до тях е заледена и можем да се осигурим само на тях, а болтовете им са влезли съвсем малко в твърдия гранит. Придвижването не става много бързо. Фиксираме още въже и нещо над бивака...

Последните метри към върха са различни от катеренето до момента – налага се да се изрови траншея в снежната му шапка, за да излезем отгоре. В края на това неустово ровене Николай попада на провесено старо въже, което стига почти до нас с Милен. Мисля си, че Мишо, Сотир и Митко доста ще бъдат улеснени при качването, за сметка на това на слизане ще трябва да развалят парапетите.

Николай Петков води третото въже над “Рамото”

Облаци, мъгли... Лишени сме от възможността да се полюбуваме на панорамата. Щракваме набързо по няколко снимки и започваме рапелите надолу.

На бивака са вече останалите – за кратко се поразчистило и от Рамото видели, че катерим. Ще опитат на следващия ден. Оставяме им инвентара. Преценили сме, че един комплект ще е достатъчен и за двете свръзки. Ние с Николай предоставяме за всеобщо съргане със самохвати двойното си въже и повечето “железа”. По-удобно е да се катериш с инвентар, с който си свикнал, пък и е тъпо “да се правиш на циганин”, т.е. да гледаш на нещата си като на нещо непременно в подобна ситуация.

По тъмно се смъкваме на Рамото

по започналия да замръзва парапет. Добре, че през деня не се е топил много сняг да наикисне въжетата и да направи слизането невъзможно.

На сутринта времето е супер. Гледаме катерещите се и завиждаме. Събираме каквото може от лагер 2 и 1 и се смъкваме към базовия лагер. Изтощени сме, раниците тежат, снегът в улея се е размекнал и затъваме...

Мишо изглежда най-щастлив от всички. Аз не мога да се почувствам кой знае колко доволна и да легна на лаврите си, въпреки че катеренето по Транго е престижно, особено пък за жена. За пореден път виждам, че каквото и да правя, за мен е невъзможно да съм пълноценен участник в подобни изкачвания, защото се налага и носене, а то не ми се отдава особено.

За успеха на нашето начинание бяха решаващи опитът и авторитетът на ръководителя Николай Петков (виждам, как някои се подсмивват на тази констатация, защото е направена от мен) и съвместните усилия. Тъпо звучи, но наистина тук се налага да се действа заедно, да се забравят дразгите и различията в мисленето.

Това е моят кратък разказ за първата ми Голяма Стена. Сигурно любителите на героични разкази за атакувани, щурмувани, превземани и покорявани върхове са останали разочаровани... Жалко, просто ми липсва патос и желание да представя нещата по различен начин от този, по който съм ги преживяла.

Август 98 г. □

Забележка: Тъй като предполагам, че този материал ще бъде четен предимно от хора от "алпийските среди", съм си позволила употребата на разбираемия за катерачи жаргон, за да предам по-успешно атмосферата.

За експедицията помогнаха:
"Крафт Якоб Сушард",
Федерация на потребителите -
"Бано" Рудозем и "Сизиф",
"Маймекс", "APM Sport", "Summit
Sport", "Alpinus", БАК, Ани Пенчева,
Ангел Орбецов и др.

ВИЗИТНА КАРТИЧКА НА ТРАНГО ТАУЪР

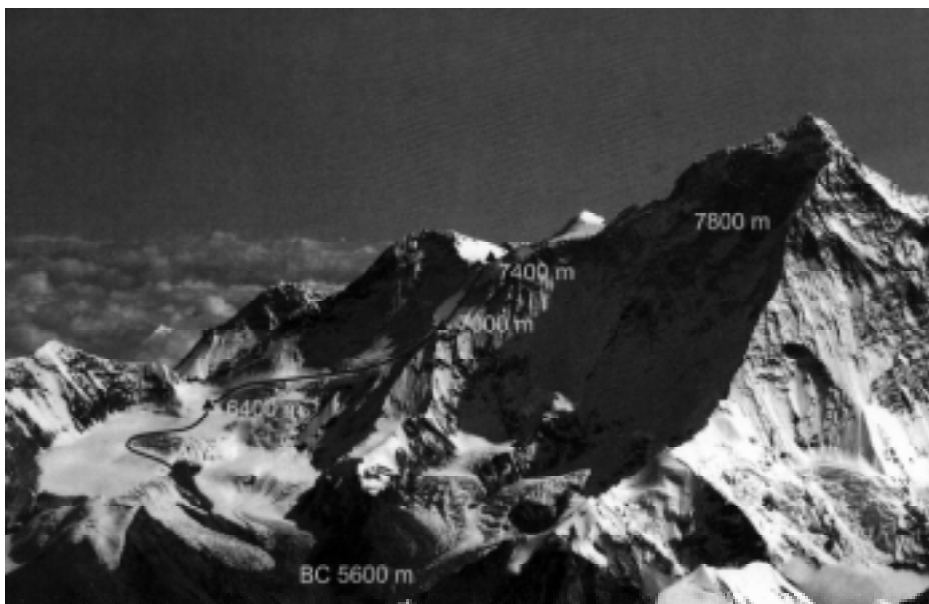
Групата Транго се намира отляво на ледника Балторо, в Карокорум. От нея най-известни за алпинистите са стените на Транго Грейт и Транго Неймлес Тауър (Безименната кула). И двете имат дължина над 1000м, а върховете им са над 6200м. Но като символ на екстремното катерене по големи стени във високата планина се е наложила Безименната кула - идеална игла от златист гранит.

За първи път опит за изкачване на Транго прави английска експедиция през 1975г. В горната част на избрания маршрут Мартин Бойсън заклеща коляното си в цепка така, че не успява да го извади. След няколкочасова борба, включваща разрязване на дрехите и дори удари с чука, той се освобождава от капана, но инцидентът налага отстъпление. На следващата година англичаните успяват.

Следват изкачвания на стената от най-добрите алпинисти от Словения, Япония, Германия, Франция, Испания, Швейцария, Полша, скандинавските страни, САЩ и др. В момента има над десет прокарани маршрута по стената, голяма част от които са без повторение. Като най-популярен се е наложил Словенският маршрут, може би защото минава точно в средата на стената, прердлага възможности за изкуствено и свободно катерене (естествено, всичко зависи от атмосферните условия), изложен е на слънчевите лъчи през голяма част от деня и не на последно място - не изисква употребата на платформи за висящи биваци в горната си част.

До българското изкачване на иглата около 60 алпинисти, между които една жена, можеха да кажат, че са се качвали на Транго.

Българското изкачване на Транго Тауър бележи нов етап в развитието на българския алпинизъм. Това е първото изкачване в историята му на отвесна 1000 метрова стена на височина над 6000 метра, една от най-недостъпните от т.нар. Биг Уолс. Това е изключителна комбинация от техническа трудност и климатични и други неблагоприятни условия на надморската височина. До сега единствените български височинни изкачвания с голяма техническа трудност бяха Еверест по Западния гребен и Комунизъм по Южната стена. И двете обаче попадат в друга категория височинни изкачвания, с други изисквания на умения, подготовка и екипировка.

“БЪЛГАРСКИТЕ” ОСЕМХИЛЯДНИЦИ СКОРО МОЖЕ БИ ЩЕ СТАНАТ ДЕСЕТ

В предмусонния сезон на 1998 г. Дойчин Василев, Иван Вълчев, Здравко Петков и Запрян Хорозов изкачиха петия по височина връх в света – Макалу (8463 м) по класическия маршрут. До този момент български крак е стъпвал на главните осемхилядници Еверест (8848 м), Лхотце (8516 м), Анапурна (8091 м), Дхаулагири (8167 м), Гашербрум-2 (8035 м), Нанга Парбат (8125 м), а така също на предвърха на Брод пик – т. нар. Broad peak Rocky Summit (8035 м).

Споменатите четирима плюс д-р Карина Сълова и Борислав Димитров бяха в българо-руската експедиция с 18 участници под ръководството на Дойчин Василев и Вячеслав Скрипко. Тъй като съставът надхвърляше установения от непалското Министерство на туризма максимум от 12 души, бяха заплатени две такси. На практика по маршрута действаха две самостоятелни групи, като това не изключваше съвместното решаване на общи задачи. Българи и руснаци действаха без употреба на кислород (само в лагери 2, 3, и 4 по време на заключителната фаза се намираха по две бутилки за медицински цели) и без шерпи като височинни носачи. Те разполагаха с готвач и сирдар в едно лице и двама помощник готвачи.

Поради заплащането на двете експедиционни такси бяха назначени двама офицери за свързка, но те въобще не се веснаха в базовия лагер и изобщо в подножието на върха. Това имаше и положителна страна – например нямаше кой да контролира дали се използва сателитен телефон за връзка със света. Непалските власти, които страшно държат на монопола си върху информацията, изискват за инсталирането и ползването му да се внася допълнителна такса от 10 000 USD. Но почти всички намират начин да избягват този разход. Понеже става дума за комуникации – може би още от тази есен мрежата на GSM ще обхване и хималайското кралство и това би осигурило безпроблемна връзка от Хималаите с почти всяка точка на Земята, при това на символична цена от

няколко долара за минута.

Дойчин, Карина, Запрян, Борислав и Здравко заминаха със самолет от България на 23 март т. г. по маршрут София – Бангкок - Катманду. На 25 март бяха в непалската столица. А от 27 март до 2 април извършиха предварителна аклиматизация в района на Лангтанг, стигайки до около 4400м, където се сблъскаха с лошо време и обилен снеговалеж. На 1 април до Катманду стигна и шестият участник – Иван Вълчев, който до последния момент имаше проблеми с намиране на средства, но те бяха благополучно решени благодарение добрата воля на “Булбанк”. Срещата с руснаците настъпи на 5 април. Времето между 5 и 9 април беше използвано за уреждане на многобройните предекспедиционни формалности, за решаване на последни организационни въпроси и за покупки.

На 9 април с два хеликоптерни полета участниците плюс 4 тона багаж стигнаха до Лукла. Следващият ден беше определен за почивка, а на 12 април с нови два полета хора и багаж се оказаха на 4900 м, на мястото на някогашния френски базов лагер (на експедицията на Жан Франко, осъществила първото изкачване на Макалу през 1956 година). В периода 11- 14 април бяха осъществени аклиматизационни излизания. Дойчин и Карина стигнаха до 5400м на продължението на югозападното било, до обзорно място, откъдето се откриват великолепни хималайски панорами. На 14 април беше евакуиран временният лагер на 4900м. Повиканите от близките села носачи бяха започнали да изнасят товари към същинския базов лагер още от 11 април.

Цялата втора половина на април (14 април – 1 май) беше предназначена за изграждане на височинните лагери – 1 (6300м), 2 (6600м), 3 (7400м). За съжаление, на 7000 метра нямаше подходящо място за лагер 2 и затова беше избран компромисният вариант 6600 м. До 1 май някои от участниците вече бяха успели да пренощуват в лагер 3, на 7400м (без Здравко и Запрян). На 2 май настъпи време за почивка и всички слязоха максимално ниско за пълноценна почивка и възстановяване (някои дори до 4100 – 4300м, където ношуваха в изоставени пастирски колиби). На 8 май отново бяха в базовия лагер на 5600м, като за 12-13 май се предвиждаха решителните опити за изкачване на върха. От 7 до 14 май практически всички експедиции в района – немска, австрийска, чешка и испанска плюс българо-руската, имаха по един фалстарт с различни последици поради лошото време. Иван Вълчев беше принуден да се върне от 7400м без никакви проблеми. Немците обаче заплатиха опита си с тежки измръзвания. Силните ветрове и снеговалежът се оказаха непреодолимо препятствие.

На 14 май започнаха решителните дни. Тогава и шестимата българи стигнаха до лагер 2 на 6600м. През нощта падна много сняг, което ги принуди да прекратят следващия ден в лагера. Борислав Димитров се върна в базовия лагер и по този начин окончателно изтърва влака за върха. На 16 май Дойчин, Иван, Здравко и Запрян стигнаха до лагер 3. Руснаците Иван Аристов, Николай Кадочников и Андрей Александров се поздравиха с изкачване на Макалу и с много труд успяха да слезат до лагер 3 (7400м). Втората руска група опита късмета си на 17 май, но не стигна целта, след тежка борба с дълбокия сняг. По това време четиримата българи събираха сили за решителната схватка в лагер 3. На 18 май бяха в лагер 4, където имаше по една българска, немска и чешка палатка. На следващата сутрин между 6.00 и 6.30 часа Иван, Дойчин, Здравко и Запрян тръгнаха самостоятелно нагоре. Времето беше изненадващо топло, лъчите на слънцето се отразяваха от ледника. Това беше шестият им ден по маршрута. Умората, подсилвана от няколко безсънни нощи, се чувстваше все по-силно. Преди българите се движеха един чех, една чехкиня и един шерпа, а след тях – един испанец и представителка на Андора. Маршрутът не предлага крайни технически трудности, но е много дълъг. Времето бе безупречно. В 15.00 часа четиримата излязоха от кулоара на върховия гребен. Там ги посрещна остър студен вятър. От цялата интернационална компания първи на върха стъпиха чехите с техния шерпа и се разминаха с нашите,

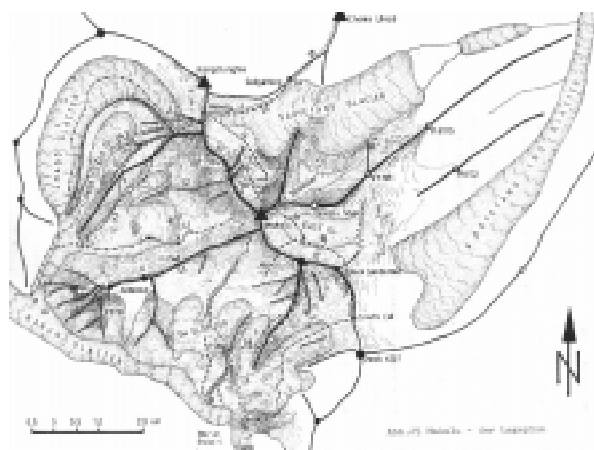
слизайки надолу. Испанците изпревариха българската четворка само с няколко минути. Върхът, който се състои от две скални кули, свързани със снежно-ледено било – също както Кутело-1 и Кутело-2, същото е и разстоянието между тях, в 16.30 часа местно време на 18 май 1998 година едва побра шестимана алпинисти от България, Испания и Андора.

Всичко бе много въздушно. Наоколо във всички посоки се откриваха фантастични гледки – в това число към Еверест и Лхотце далеч на запад. В един момент Дойчин връчи камерата, с която не се беше разделил нито за миг, на испанеца Оскар, за да заснеме българския триумф.

Пръв надолу, след около 10 мин на върха, тръгна Здравко. Останалите прекараха на 8463м около половин час.

На слизане Иван Вълчев изостана и не успя да намери лагер 4 (7900м). Дойчин, който нямаше фенерче, се прибра в палатката в последния момент преди падането на мрака. След кратък отдих излизе навън и започна да дава сигнали на Иван с взета от палатката светлина. Последва отговор и Дойчин реши, че Иван се е ориентирал и влезе обратно в палатката, защото ръцете му започнаха да мръзнат. Иван не се появи през цялата тревожна нощ. На сутринта отново пръв насолу бе Здравко. Последва го Дойчин, който с облекчение видя Иван Вълчев по пъртината бавно да се спуска надолу и го настигна в лагер 3. Запрян остана в лагер 4 да уточнява с руснаците дали ще има нов опит за така.

На 20 май времето бе идеално. На 7000м Дойчин и Иван срещнаха д-р Карина Сълова, която бе изнесла до това място бутилка медицински кислород и течности. Но независимо от това, цялото слизане от лагер 3 до лагер 2 се оказа много тежко, главно поради жегата и умората. В лагер 2 тримата оставиха всичките си багаж с намерението на следващия ден да изпратят носачи да го приберат. Дойчин първи стигна до базовия

лагер и веднага изпрати Борислав и готвача да посрещнат Иван и Карина. През това време Запрян претърпя падане на около 7200м, при което изтърва раницата си. Но бързо дойде на себе си и слезе до лагер 2 (6600м). И тук се случи нещо трагикомично. Той видя оставения пред палатките багаж и реши, че българската палатка е вече заета от стигналите до нея преди него. Затова се настани в немската палатка и ношува в нея без спален чувал! На другия ден Запрян си намери раницата и

благополучно се спусна до базовия лагер на 5600м. И това фактическия бе щастливият край на двумесечните усилия.

Връщането бе свързано с нови проблеми, породени главно от безпаричието. Но това бяха бели кахъри. Иван Вълчев, който имаше резервация за полет до България на 28 май, и Боби, отговарящ за багажа, успяха да излетят за Лукла и Катманду в резултат на сложна комбинация с участието на чехи и испанци. Карина, Дойчин, Здравко и Запрян тръгнаха надолу пеша. Успяха да се доберат до летището в Тумлингтар на 457 метра надморска височина, където станаха жертва на жегата,

влагата и глада. С два полета – най-напред Карина и Здравко, после Дойчин и Запрян – групата стига до Катманду. На 5 юни всички пристигнаха в България. Равносметката от този пролетен сезон на Макалу е: успешни изкачвания на четирима българи, трима руснаци, двама чехи, един испанец, един шерпа и една представителка на Андора.

Дойчин Василев, който е първият български алпинист, стъпил на три различни осемхилядника – Дхаулагири, Еверест и Макалу, оценява изкачването като много тежко поради дължината на маршрута. Това изисква огромен разход на физически сили. А само 30-40 см нов сняг блокират всякаква дейност, защото няма оттичане по склоновете. Но от друга страна същият този сняг се фирнова само след 3-4 дни и има смисъл да се изчаква. При цялото изкачване се налагаше много сериозно маркиране на маршрута с трасьори, поради липсата на ясни ориентирни. Решаващи се оказаха 100-те трасьора, предварително подготвени от Дойчин Василев. Българските представители избраха печелившата тактика и изчакаха настъпването на хубаво време, а не прахосаха силите си като германци и австрийци в опити, когато метеорологичните условия не предвещаваха нищо добро.

Решителна за успеха на начинанието беше помощта на “Булгартабак Холдинг”, на Фондацията “Бъдеще за България”, на “Главболгарстрой”, ДСК, ДЗИ, Застрахователно и презастрахователно дружество “България”, на “Булбанк”, на фирмите “Млечен път” (Нова Загора) и “Мангалджиев” (Самоков).

Дойчин Василев не крие амбицията си да стъпи на всичките 14 осемхилядника на планетата и което е изключително важно и ново в тази престижна надпревара – да направи филм за всеки от тези върхове. А и нека не забравяме, че той започна борбата за престижната колекция след като беше навършил 50 години. По силите на колко хора по света е подобно нещо? □

Николай Петков

С БУНЧУК И КОМПЮТЪР НА ХАН ТЕНГРИ

На 14 август се завърна експедицията, която развя над връх Хан Тенгри (7010 м) в Централна Азия славния Бунчук - символа на българската държавност (Бунчук е копие с кълбо, от което се спускат две спираловидно извиващи се ленти, а към него е привързана конска опашка). Експедицията бе посветена на 813-та годишнина от Освобождението на България от византийско робство.

Тя бе организирана и финансирана от живеещия в Швейцария Петър Хаджидимитров. Екипировката бе закупена от Кредитна банка - Пловдив. Участваха Петър Хаджидимитров, Екатерина Хаджидимитрова, Кирил Тафраджийски, Тодор Минков, Румен Ангелов, Владимир Чорбаджийски, Радко Рачев и Николай Петков.

Достигнах Алма Ата по суша от Каракорум, където взех участие в експедицията на Транго Тауър. Този 3000-километров път преминах сам. На няколко пъти сменях превозните средства. За една седмица пътуване през Китай преживях много интересни малки и по-големи прекеждия.

Северен Пакистан и Западен Китай са все още диви места за туризъм и предлагат доста емоции. Алма Ата или като се нарича сега Алмати, въпреки че вече не е столица на Казахстан, е почти европейски град. Там отново придобих увереност, че някой ден ще се завърна жив и здрав отново в България. По време на пътуването направих проучване сред местното население за древно българско присъствие

Открих у балтите някои думи, които и сега се използват и са сходни със старобългарските названия за хляб, къща, кон и др. Етнографският материал и сравнението на антропологическите белези също показват, че този малък и затворен народ има нещо общо с древните българи. Пътуването през долината на град Кашгар, където са се заселили от древността

Северната стена на връх Хан Тенгри

Утригурите, също ме навежда на някои интересни предположения. Моето мнение е, че пустинята Такламакан, на юг от Тянь Шан и на запад от Памир, е била населена в древността и нейното засушаване е прогонило хората, между които са били и древните българи. След това те се разселили, включително и към Памир, а по-късно към Кавказ, Волжка България и Балканския полуостров.

Предният базов лагер Каркара се намира на 2260 м, на 300 км югоизточно от Алма Ата, на самата граница между Казахстан и Киргистан. От него се виждат юртите на киргизките пастири, които пасат в околността конете си и приготвят кумис от издоеното кобилешко мляко. Оттук базовия лагер на ледника Инилчек, от северната страна на връх Хан Тенгри, се намира на около 25 мин полет с хеликоптер (ако се върви пеша – около една седмица). Транспортът и пребиваването в

базовите лагери се осигурява от туристическа фирма, чийто собственик и управител е Казбек Валиев – известен алпинист, изкачил няколко осемхилядника, включително Еверест. От околните заоблени върхове с височина между 3000 и 4000 метра в добри дни се вижда позлатената правилна пирамида на свещения за българите връх.

Последва прехвърляне на групата с хеликоптер до базовия лагер върху камъни и лед на 4000 м, върху ледника Северен Инилчек. На 21 юли всички потеглиха на аклиматизационно изкачване. На височина 4500 м бе изграден лагер 1. След това времето се влоши и дълго беше нестабилно. Това застраши успеха на начинанието. От обилните снеговалежи се появи лавинна опасност. На 23 юли групата се събра около едно от свещените езера в подножието на върха. Бе извършен старият български ритуал по освещаване на конската опашка. Всеки запали свещ от огъня и я пусна по езерото с пожелание. Петър поръси с вода и земя (другите два свещени елемента са огън и въздух). Накрая беше разчупена пита хляб, символизираща хармонията между тези елементи.

Междувременно успях да “оживя” техниката, която Петър беше донесъл за осъществяване на сателитна комуникация с България. Успяхме в нещо уникално - да предадем текст и снимки до медиите само часове след заснемането им. Технологиията включваше следните операции: с цифрова видеокамера се заснемат кадри, след което тя се свързва с преносим компютър, отделят се избрани кадри, които се подлагат на обработка и компресия, след това се осъществява сателитна телефонна връзка до

Николай Петков и бунчукът на върха

Интернет сървър на Фондация “Отворено общество”, разположен в България и по електронна поща се изпращат пригответните текстове и графични изображения. Когато “отлетяха” първите кадри и от редакцията на вестник “Труд” потвърдиха приемането, за нас беше малък празник.

На 25-ти бе изграден лагер 2 на височина 5500 м. Той представлява единственото достатъчно заравнение по стръмния гребен, което може да побере няколко палатки. Същевременно то е разположено под надвиснали сераци, представляващи реална опасност. Имаше алпинисти от Япония, Германия, Швейцария, Южна Африка и домакините от Казахстан.

На 26-ти с Тодор потеглихме към лагер 3. След изкачване на предвършието Чапаев 6100 м., на седлото към Хан Тенгри бе изграден лагер 3 в снежна пещера (5800 m). В същото време Кирил Тафраджийски извърши уникален полет с параплан от лагер 2. Стартът е много опасен, защото има само няколко метра до стръмния склон, падането по който би било смъртоносно. Това първо по рода си събитие предизвика голям интерес.

На 27 юли времето отново се влоши - силен снеговалеж и вятър. Започнаха да се свличат лавини. Всички се насочиха към базовия лагер. При слизането от лагер 1 една лавина помете стъпките на петима от нас само няколко минути след преминаването на склона. Заслужаваше си да дадем курбан по този повод (това наистина го направихме в базовия лагер Каркара след изкачването).

На 31 юли започна финалното изкачване. На 1 август при тежки снежни условия достигнахме отново лагер 3. Там сменихме тактичския план и решихме да не изграждаме лагер 4, защото имахме информация, че на височина 6400 м., където има малка площадка в скалата, бушуват ураганни ветрове. Лишаването от лагер 4 означаваше, че в деня на шурма ще трябва да преодолеем 1200 м денивелация. Този факт попречи на някои от участниците с по-малък алпийски опит да достигнат върха.

Късно вечерта преди шурма от базовия лагер по радиостанцията поискаха от нас помощ за закъсал на върха алпинист. Времето беше лошо - силен вятър, мъгла. Събраха се само 2-3 часа със тази нощ. Въпреки това на сутринта предприехме изкачването. Най-северният седемхилядник в света ни посрещна със страхотен студ и вятър, което едва не ни отказа. Около 13 ч 30 мин върхът бе изкачен. Конската опашка бе прикрепена към алуминиевия триножник от Николай Петков и Тодор Минков. На другия ден Радко Рачев и Кирил Тафраджийски също стъпиха на върха. Слизането по прокъсаните от вьгъра вьжета бе опасно, но премина успешно.

На българската група се гледеше като на стабилна, на която може да се разчита в случай на нужда от помощ. На 3 август на седлото, където се намира лагер 3, участвахме в уникална спасителна акция с хеликоптер. Трябваше да се евакуира заболял швейцарски алпинист. Българите подготвиха площадка и помогнаха в тежки условия човекът да бъде качен на хеликоптера. Опасното зависване и излитане на тази височина се прави за първи път и по принцип се счита за невъзможно. Цялата акция беше заснета от Петър Хаджидимитров с видеокамера, което е сензационен филмов материал.

Бунчукът е символ на българската държавност още от дълбока древност и до наши дни. С изкачването на конската опашка на Хан Тенгри отправяме апел към всички истински българи да поддържат и да се стремят към този древен български идеал. □

ХРОНИКА

Атакуваната многократно диретисима по северната стена на **Тхалай Сагар (6904 m, Thalay Sagar)** беше един от най-големите проблеми в индийската част на Хималаите. Стената се състои от стръмни заледени гранитни плочи, по които непрекъснато падат прашни лавини, а фактът, че се намира в сянка, е причина за ниските температури. През лятото на 1991 г. стената бе преодоляна от двучленна унгарска свръзка, която обаче не можа да се справи с върховия купол. Широк отзвук получи опитът на американците **Кити Калън (Kitty Calhoun)** и **Енди Селтърз (Andy Selters)**, които прекараха осем денонощия върху бивачна платформа (porta ledge). През лятото на миналата година диретисимата беше изцяло премината от **Атъл Уимп (Нова Зеландия, Athol Wimp)** и **Ендрю Линдблейд (Австралия, Andrew Lindblade)**. Тяхното постижение се счита за едно от върховете за сезона в Гархвалските Хималаи.

В началото на юни 1997 г. **Ейдриън Нейчър (Adrian Nature)**, емигрант от Румъния и опитен аляскански алпинист, се спусна със ски по високата 4250 м и много рядко посещавана стена **Уикършъм (Wickersham)** на **Маунт Маккинли**. Зад гърба си натурализираният американец има редица спускания по западните склонове, но за изкачване и спускане по споменатата стена той трябваше да дебне за подходящо време няколко сезона. С храна за един ден той достигна до северния връх. В самото начало на спускането имаше едно падане, но успя да се задържи, след което се освободи от раницата си, захвърляйки я надолу. След това премина 1500 м по главозамайващ наклон. Нататък непрекъснато търсеше безопасен път. Когато след 7 изпълнени с напрежение часа се оказа на **ледника Питърс (Peters**

Glacier), трябваше да преодолее 45 км по абсолютно див терен и да пресече буйната **Маккинли Ривър**. **Уикършъм Уол** по-рано бе преминавана със ски от американци през 1994 г. и от французи през 1995 г., но на части и в значително по лош стил. По мнението на рейнджърите от **националния парк “Денали”** (нека припомним, че това е индианското име на Маккинли и означава “Трон на слънцето”), спускането на Ейдриън е най-смелото и най-впечатляващо от техническа гледна точка през последните пет години.

На 6 февруари 1997 г. огнена стихия погълна популярния заслон в т.нар. **“Японски базов лагер” в Патагония**. Това убежище бе давало подслон на алпинисти от цял свят, тъй като бе най-удобният пункт за атакуване на **Фиц Рой** и **Серо Торе**, а също така за туровете в масивите **Ескудо (Eskudo)** и **Форталеза (Fortaleza)**. Изчаквайки в него дългите периоди на лошо време, мнозина се отдаваха на рисуване и литературни занимания. Тъй че, огънят унищожил богата колекция от оригинални графики, картини и плакати, а така също описания и скици на многобройни маршрути, част от които не са документирани никъде другаде. Засега местните власти отказват разрешение за възстановяване на обекта, защото “Японският базов лагер” се намира в защитена от закона патагонска гора.

Американците **Стийв Шнайдер (Steve Schneider)** и **Ханс Флорин (Hans Florine)** през есента на миналата година осъществиха седемдневен катарачен маратон в **Йоземити (Калифорния)**. Те преминаха класически седем тура от V или VI категория (по скалата за оценка на big wall climbing). Според нея маршрут от V

категория изисква един бивак дори от опитни катерачи, а за тур от VI-та са нужни два или повече дни. Някои от постиженията са рекордни за Долината. В продължение на тази седмица двамата изкачиха **99 възета**, което представлява **2900 м ефективно катерене**. След прибавяне на подходите и слизанията се получават 4900 м денивелация. Ето кратка хронология:

18 октомври (събота) - Сентинъл рок (Sentinel Rock), “West Face”, 5.11d A2, 4 часа - рекорд за скорост. Сметнато “от колата до колата” - общо 6ч 30мин.

19 октомври (неделя) - Ел Капитен (El Capitan), “Waterfall”, VI, 5.10, A4 , двамата споменати плюс Питър Кауърд, 18ч 12мин.- рекорд за скорост и по всяка вероятност първо еднодневно изкачване на този тур, “от колата до колата”- 22ч 30мин.

20 октомври (понеделник) - Мидъл Катидръл Рок (Middle Cathedral Rock), “Direct North Buttress”, 5.10b, 3ч 58мин, “от колата до колата”- 6ч 35мин.

21 октомври (вторник) - Уошингтън Кълъм (Washington Column), “Skull Queen”, V, 5.8, A3, с Джо Райхърт (Joe Reichert), 5ч 22мин, “от колата до колата”- 7ч 30мин.

22 октомври (сряда) - Роуструм (Rostrum), “Regular North Face”, V, 5.12b, със заобикаляне на последното възе (5.12b) и излизане по вариант (5.10), това действие се определя стермина “off with” (“без него”), 4ч 12мин, “от колата до колата”- 6 часа.

23 октомври (четвъртък) - Лийнин Тауър (Leaning Tower) , “West Face”, V 5.7 A3, с Шнайдър и Грег Мърфи (Greg Murphy), 5ч, “от колата до колата”- 6ч.

Хаф Доум (Half Dome), “Regular Northwest Face”, VI,5.9, A2, Флорин, Аби Уоткинс, 5ч 46мин, най-бързото изкачване с участие на жена, “от колата до колата” - 9ч 30мин.

24 октомври (петък) –Уошингтън Кълъм, “The Prow” (“Носът на кораба”), V, 5.10a, A3, Флорин и Грег Мърфи, 5ч

26мин, “от колта до колата” - 8ч. Уошингтън Кълъм, “Astroman”, V, 5.11c, Флорин, Шнайдър и Сю Макдевит, 9 ч, “от колата до колата” – 14 часа.

Всички категории са по гидовника на Джордж Майърз и Дон Рийд “Катерене в Йосемити” (George Meyers, Don Reid, “Yosemite Climbs”).

Да останем още малко в Калифорния. Заедно с **Крис Макнамара (Chris McNamara)**, **Ерик Слоън (Eric Sloan)** инвалидът **Уейн Уилоуби (Wayne Willoughby)** премина тура “**Lunar Eclipse**” (“Луноно затъмнение”), **VI, 5.9, A4 на Ел Капитен**. Уилоуби е прекарал болестта на Хайне – Медин, но въпреки това катери от много години. Преди това беше изкачвал Ел Кап по два други маршрута.

Ед Бари (Ed Barry), един от най-известните калифорнийски катерачи, почти веднага след **45-ия си рожден ден** повтори соло тура на Крис Шарма “**Свърхчовек**”, **5.13d / 8b в Пинакълз (Pinnacles)**. Бари катери от 1969 г. и е първият американец над 40 годишна възраст, преминал 5.14a/ 8b+ категория в стил “ред пойнт” на тура “White Wedding” в Смит Рокс (Smith Rocks), Орегон.

А 57-годишният Гейлън Рауъл (Galen Rowell) на 23 септември м. г. стана най-възрастният човек, който изкачва “**Носа**” на **Ел Капитен за един ден**. Сменяйки се с Конрад Анкер (Conrad Anker), през 1997 г. направил първо изкачване на Тсеринг Мосонг (Tsering Mosong), VII, 5.10, A3+, в масива на Латок-2 в Каракорум и преминал “Continental Drift”, VI, 5.10, A4 на Ел Кап, преодоля този знаменит, дълъг над 900 метра тур за 16 часа. На свързките от средна класа маршрутът отнема по 3-4 дни. Рауъл е известен катерач и

великолепен планинарски фотограф. С “Носа” се е запознал 1966 г., когато прави петото му изкачване. Той има редица премиери в САЩ. Известен е и с първите изкачвания на Чолатце (1982 г.) и Грейт Транго Тауър (1977 г.). През 1978 г. е автор на първото преминаване за един ден по западното ребро на Маккинли.

След аклиматизаци на **Лобуче Йист (Lobuche East)**, където прокараха нов маршрут с мексиканеца **Карлос Карсолио**, словенците **Томаж Хумар**, **Янез Йеглич**, **Мариян Ковач** и още двама техни сънародници достигнаха **Пумори** по класическия маршрут. На 26 октомври м. г. първите трима стигнаха до базовия лагер под западната стена на Нупце, където прекараха нощта на 5200 м. На сутринта Ковач се отказа, а Хумар и Йеглич се изкачиха до 5900 м. Там бивакуваха при непрекъснато влошаващо се време. Следващата им нощ бе на 6300 м, а на 29 октомври - на 6700 м. През нощта падна 20 сантиметра нов сняг и двамата словенци решиха да изчакат. На 31 октомври в 4:00 часа свързката тръгна към върха без осигуровка. Пред тях се намираха 1000 метра стръмен микстов терен. **Йеглич** катереше малко по-бързо и стигна до западния връх на **Нупце (Нупце Уест-2)** около 13:00 часа при много силен вятър. Когато и Хумар стъпи на върха, Йеглич се движеше към **Нупце Уест-1 (7784 м)**, като го достигна в 14:15 часа. След като Хумар достигна до същото място, той забеляза само забития в снега радиотелефон на Йеглич. **По всяка вероятност последният е паднал или е бил издухан от вятъра.** След драматично и невероятно слизане по стената Хумар стигна до базовия лагер на 2 ноември. В последната фаза от спускането си той бе подпомогнат от участници в полска експедиция начело с Ришард Павловски. **За Йеглич, който бе един от най-големите съвременни алпинисти, четете на страницата “Ин мемориам”.**

От известно време в САЩ отново се възражда **модата да се катери чисто (clean climbing)** - без спитове, дори без клинове. Традициите на този подход са доста стари и водят началото си от 60-те години, когато “чистите” преминавания получаваха широка разгласа в Йосемити. Но по всичко изглежда, че ролята на лаборатория за провеждане на експерименти в тази област приемат пустините в югозападните щати. Главно по кулите в пустините на Юта могат да се отбележат редица заслужаващи внимание изкачвания чрез супермодерни техники на изкуствените опорни точки. Прави впечатление фактът, че почти не са използвани скални клинове и дори чукове. Най-амбициозните катерачи успяват да преминаат трудности от А4 категория с използването само на клеми и триками. Дори напоследък се приема трудностите, преодолен по този начин, да се означават не с буквата А, а с буквата С (от clean).

Свързането в едно на крайно трудни скални пасажи с екстремални участъци от крехък лед е предизвикателство, с което могат да се справят малцина. Към тази група без съмнение принадлежат **Уил Гед и Джеф Лоу (Will Gadd and Jeff Lowe)**. В началото на март м. г. те преминаха в **Гленууд Кениън (Glenwood Canyon)** маршрут, наречен **“Deep Throat”**, (**“Дълбокото гърло”**). Първите две възжета предлагат скални и ледено-скални трудности за загарвка – 5.8 и М5. След тях се стига до ключовото 40-метрово възже. Скалният надвес има отклонение 20 м от отвеса и единствената възможност за преминаването му дава линията от ледени висулки по него. По време на първия опит Джеф Лоу прекара два часа на това място, за да падне, след като прекалено енергично бе забил едната си котка в леден фрагмент. На другия ден дойде редът на Гед, който изразходва четири часа, но успя да се справи с

проблема. Отделна тема представлява осигуровката. За пасаж с дължина 10 метра тя е само един мъничък стопер. Гед коментира това така: “Ако тръгнеш да падаш, става лошо. Макар че може и да ти се размине, със сигурност ще умреш от страх”. Този микстов екстрем тур беше оценен като **M7, W7, 5.8R**. Последното **R** е добавено от Гед в края на категорията, за да предаде **reflects** – отраженията върху психиката на разнообразните скални и ледени трудности.

Уил Гед не спря дотук. Следващият му маршрут беше “**Amphibian**”, (**Земноводно**) **във Вейл, Колорадо**. Първото от двете въжета на маршрута преодолява подобни препятствия, както на ключовия пасаж на “**Deer Throat**”, с тази разлика, че е значително по-трудно. Определяйки характера на трудностите, Гед ги сравнява с туровете в **Райфъл** (**Riffle**-скален район, известен с надвесените си маршрути), където често не следва значително по-труден участък, но при всяко следващо движение задъхването става все по-голямо. Но за трудността на тура е решаващо второто въже, започващо с надвесена цепнатина, от която трябва да настъпи прехвърляне върху свободно висяща ледена “завеса”. След преминаването и има място за почивка в скална ниша. Тази първа част на второто въже е по-трудна от цялото първо. По-нататък предстои същинското забавление. Няколко динамични движения по ледена “заливка” с дебелина между 2,5 и 12 см и се излиза на поредната ледена драперия, чийто лед бе толкова мек, че Гед трябваше да го атакува чрез серия отчаяни удари със сечивата. Авторът имаше сериозни проблеми при определяне трудността на маршрута: “**Мисля, че мога да го сравня със скалната 5.13 натегори, при което всички останали мои микстови турове са не повече от 5.11+**”.

С много голям успех се поздравиха руските хималаисти през миналата година. **Експедиция от Екатеринбург с ръководител Сергей Ефимов** се справи със **западната стена на Макалу**. На 21 май м. г. на върха бяха петима алпинисти. Основните трудности по стената бяха преодоляни още на 15 май, когато бе достигнат върхът на голямото ребро (7600m). Още една седмица беше нужна за достигане до предвърховото било и за преодоляването му до върха. За съжаление след първите информации за успеха дойдоха съобщения за смъртта на двама алпинисти – **Салават Хабибулин (на 22 май)** и **на Игор Бугачевский (24 май)**.

Без успех завърши безпрецедентната атака на друга руска експедиция (ръководител **Владимир Башкиров**) по цялото било на масива на **Лхотце**. Руснаците искаха да траверсират всички върхове (между тях и девствения Среден връх – 8421 м). Това начинание изискваше интензивна дейност в продължение на няколко дни над 8300-8400 метра. Ръководителят не беше прекален оптимист и преценяваше шансовете с цифрата 25%. За съжаление той самият стана жертва на планината и почина в лагер 4 (8000 м) на слизане от върха. Предния ден, 25 май, той бе един от **деветимата алпинисти, които стъпиха на Лхотце (8516 м)**. 44-годишният Башкиров слизаше надолу заедно с Анатолий Букреев, който още преди лагер 4 съобщи по радиото, че спътникът му се нуждае от бутилка медицински кислород. Двама други участници я доставиха в лагера, но и тя не помогна...

Без съмнение **Еверест (8848 м)** притежава най-голяма притегателна сила между всички върхове в света. През пролетния сезон на м.г. там беше поставен своеобразен рекорд. По най-лесните маршрути беше пълно с хора. 88

души стигнаха до 8848 метра. От непалската страна бяха отбелязани 59 изкачвания, от тибетската – 29. От историческото първо изкачване на Хилари и Тензинг на 29 май 1953 година докрая на 1997 г. на върха са били 934 души (между тях и шестима българи), от които 41 са жените. 80 са изкачванията в алпийски стил. Сред многобройните алпинисти има неколцина, които са били на Еверест по няколко пъти. Безспорен рекордър е **Анг Рита – 10 изкачвания, следват Анг Бабу – 7, Ед Вийстърз и Питър Агъз – по 5, Анатолий Букреев и Дейвид Брейшиърз (David Breaschiers) – по 4.**

На 26 май м.г. **Кристин Фелд Бооскоф (Christine Feld Boskoff)**, фамилията и издава произход от нашата част на света), живееща в Атланта, катереща заедно със съпруга си, **стана първата американка, която стъпва на Лхотце.** До този момент Бооскоф имаше в актива си три осемхилядника и по всичко личи, че има сериозно намерение да се приближи и да подобри постижението на покойната Ванда Руткиевич (девет осемхилядника).

Гашербрум-4

“Горещо лято в Каракорум” – така специалистите нарекоха лятото на 1997г., защото нищо подобно не се беше случвало преди това. Три седмици успех след успех всеки ден – това е рекорд, който трудно може да бъде подобрен. В този период всички, които имаха здрави ръце и крака се изкачваха по върховете, а особено на Гашербрум 1 и 2 и на Броуд пик. Някои се лутаха между тях без да могат да решат откъде да започнат. Но както е известно, такова колебание винаги завършва с разочарование, защото шансът се изпарява като златен сн. Експедициите бяха много, хората – още повече, а инцидентите – минимум. Може би нивото на алпинизма в Каракорум е пораснало толкова много? Едва ли. Но нека се върнем към цифрите.

Според рапорта на Министерството на туризма на Пакистан, през миналата година разрешения получиха **57 експедиции от 16 страни.** В тях участваха **500 алпинисти.** Най-често бяха обсаждани **К-2, Броуд пик, Гашербрум-1, Гашербрум-2 и Нанга Парбат.** К-2 беше атакуван от 37 алпинисти (4 експедиции), Броуд пик – 62 от 5, Гашербрум-1 – 57 от 8, Гашербрум-2 – 66 от 9, Нанга Парбат – 52 от 10.

В надпреварата по нации начело са японците, пред представителите на Корея (не е нужно да уточняваме коя). Пакистан получи **531 200 долара.** Плюс още 24 560 от разрешения за 1100 трекари. Освен това, 10 експедиции бяха наказани с обща глоба от 1000 долара за замърсяване. За шест- и седемхилядните върхове, където експедициите също не бяха малко, до момента липсва точна статистика.

Американецът **Том Уитъкър (Tom Whitaker)** от Аризона е **първият инвалид,** който стъпва на **най-високата точка в света – Еверест (8848 м).** Том има протеза на десния крак от коляното надолу. Своя първи опит той направи

през 1995 г., но трябваше да се върне на 600 метра от върха. И през тази година (1998) белодробна инфекция го принуди да прекъсне първия си опит на 20 май, когато беше съвсем близо до целта. Партньорът му Джеф Роудс (Jeff Rhoads) продължи изкачването и стъпи на Еверест същия ден. Той повтори постижението си една седмица по-късно, като придружи Уитъкър. В крайна сметка на върха бяха Том Уитъкър, Джеф Роудс и четирима шерпи. Преодоляна беше поредната психологическа бариера в Хималаите, а ние можем да поздравим американския алпинист за търдостта и силата на духа.

За съжаление, опитът за преодоляване на една друга бариера завърши с трагедия. Струва си да цитираме думите на Анатолий Шабанов, който изпрати от базовия лагер под Еверест следното съобщение: “Случи се страшна трагедия. Не случайно понякога наричат Еверест “Планина-убиец”. Той взе поредната си жертва. Много ми е трудно да коментирам случилото се, затова предавам само сухите факти. **Фран Дистефано (Fran Distefano)** стана първата американка и втората жена в света, която успява да изкачи Еверест без кислород, но загина на слизване заедно със съпруга си **Сергей Арсентиев**. Двамата, след изкачване от север, стъпиха на върха на 22 май, но останаха в лагера на 8200 метра три нощи без кислород. Само Арсентиев беше в състояние да се спусне надолу. Той стигна до лагера на алпинистите от Узбекистан, които щом разбраха за случилото се, веднага започнаха спасителна акция. Те намериха Фран Дистефано над лагера и направиха опит да и помогнат с кислород. Бяха изнесли три пълни бутилки. Малко по-късно до мястото стигнаха и алпинисти от Южна Африка и всички заедно (общо пет души) успяха да я пренесат 100 метра по-надолу. За огромно съжаление Фран Дистефано издъхна пред очите им. Когато

узбеките се върнаха в лагера и съобщиха на Арсентиев за станалото, той грабна една бутилка с кислород и тръгна да търси съпругата си.. Никой повече не го видя. Намерени бяха само ледокопът и въжето му”.

Преди края на следмусонния сезон на 1997 г. на **Еверест от север се появи нов маршрут**, дело на **алпинисти от Осетия** под ръководството на **Валерий Кузин**. Той преминава в лявата част на северните склонове. Няколко месеца по-късно известният новозеландски гид **Ръсел Брайс (Russel Brice)** обяви в “**High Magazine**” сериозните си съмнения в твърденията на осетинците. Брайс забелязал следи само до подножието на т. нар. Шпора на северната стена. По-нагоре никой от пребиваващите в предния базов лагер или на Северното седло не е видял следи от дейността на осетинците. Последните твърдяха, че са изграждали междинни лагери до 8200 м. Фактът е, че двама от участниците в експедицията стъпиха на Еверест. Остава обаче въпросът – по кой маршрут? Ръсел Брайс смята, че е най-вероятно да са направили това по класическия от север.

1997 г. като цяло не беше добра за руските алпинисти. На Макалу загина **Владимир Башкиров** – великолепен алпинист и душа на всяка планинарска компания, на Анапурна – **Анатолий Букреев**, на Еверест от север – **Николай Шевченко, Иван Плотников** и **Александр Торшин**. Победната руска експедиция на Макалу остави по склоновете му **Салават Хабибулин** и **Игор Бугачевский** (виж информацията по-горе). Общо досега от Хималаите и Каракорум не са се върнали у дома 25 души. А ето и списък на алпинистите от Русия и Общността на независимите държави с най-много изкачвания на

осемхилядници: Анатолий Букреев – 9, Сергей Богомоллов – 7, Владимир Коротаяев – 5, Валерий Першин, Евгений Виноградский, Николай Чьорний – по 4, Сергей Арсентиев, Владимир

Балибердин, Сергей Ефимов, Николай Захаров, Борис Седусов и Юрий Утешев – по 3. Като пише по друг повод един от най-известните полски хималаисти Пьотр Пустелник (с девет осемхилядника в актива си): “Всяко постижение има своята цена. Във високите планини съществува простичко правило, разбираемо за всеки. Не искаш ли да се докоснеш до абсолютната красота и до върховните естетически усещания, не ходиш никъде. Не ходиш и не виждаш. Не виждаш и не преживяваш. Изборът принадлежи единствено на Тебе”.

На 27 май американецът **Карлос Булър (Carlos Buhler)** и руснаците **Павел Шабалин, Иван Душарин, Андрей Волков и Андрей Мариев** стъпиха на **Чангабанг** след изкачване по неговата **северна стена** - една от най-красивите в света. Те прокараха **нов маршрут** по нея и, най-важното, всички се завърнаха в базовия лагер.

Италианският алпинист Фаусто ди Стефани е **шестият човек в света, който успява да събере в си актива всичките 14 осемхилядника на Земята**. Първите петима са **Райнхолд Меснер (Италия), Йежи Кукучка (Полша), Ерап Лоретан (Швейцария), Карлос Карсолио (Мексико) и Кшиштоф Виелицки (Полша)**. Повече за неговото постижение и интервю с него – в следващия брой.

Хуан Оярзабал, “Хуанито”, достигна **Хидън Пик (Гашербрум-1, 8068м)** на 9 юли 1997 г., с което **събра изкачвания на 10 върха над 8000 м.**

Известният британски алпинист Крис Бонингтън вече има своя **страница в Интернет**. Освен всичко останало, той **предава по мрежата в реално време фотографии от своя опит на девствения Сепу Кангри (6950 м), разположен в неизследван район на връх в североизточен Тибет**.

Адресът е: [http:// www. bonington. com](http://www.bonington.com). През есента на 1997г. британският алпинист издаде нова автобиографична книга.

Културата на Тибет – страна на изключителни планини, се интегрира в световното културно-историческо наследство. Възможност за директен допир с реални изображения и звук имате на страницата: <http://www.sofitec.lu/mic/tibet/report/start.htm>.

Ако някоя желае да подкрепи идеята за **независимост на Тибет**, може да го направи на: <http://www.manymedia.com/tibet/index.html>.

Райнхолд Меснер

В ТЪРСЕНЕ НА СВЕЩЕНИЯ ГРААЛ* ИЛИ ЗА МАТЕМАТИКАТА, ЕТИКАТА И РЕКОРДИТЕ

Нима планините винаги са свързани с цифрите? 8848 метра при -42°C върху лед с наклон 45° . Или 1500 метра по стената на Носа, А5, Е2, 5.13с. Или пък: “Колко върха ти остават до Короната?”. Така или иначе, заменяме света на планините със свят на цифрите. С въображаема или виртуална действителност, която няма нищо общо или се намира много далече от скалните масиви, ледниците и пропастите. Нима започваме да разбираме планините само през призмата на числата? Лионел Тере в незабравимата си книга “Ненужните победи” е дефинирал своя планински свят като поредица от субективни изживявания, без които не би бил такъв, какъвто е. Валтер Бонати го е казал по-простичко – “Това са моите планини”. Цифрите, класификациите и конкурсите не са имали никакво значение. Откъде се е взел днешният начин на възприемане? Нима разглеждаме планините само през призмата на “най-бързото”, “най-опасното” или “най-тежкото”? Нима този релативизъм не скрива от нас абсолютните стойности на красотата, суровостта и величието? Нека разгледаме този проблем чрез примера на три фигури от световния (или може би) европейския алпинизъм.

БОНИНГЪН

“Мистър Маунтин”, както наричат Бонингтън в Англия, от 40 години е на челно място в световния и европейския алпинизъм. Постиженията на Кристиън са толкова сериозни и важни, че само изброяването им би заело всички страници на списанието. Но в продължение на много години той се намираше в сянката на такива корифеи в алпинизма, като Дон Уилънз или Дъгъл Хейстън. Но от 1970 г., т. е. от историческото изкачване по южната стена на Анапурна, неговото име не слеза от първите страници на алпийските издания по света. Той се реализира напълно като алпинист и организатор. Бонингтън не само създаде труден за подражание модел на ръководител, но и намери нови пътища за финансиране на алпинизма, опрени върху разумното използване на медите и гъвкавото приспособяване към действителността на 70-те години от нашия век. Изглежда все пак, че най-голямата заслуга на Кристиън е в това, че събра около себе си всички най-добри от съвременния английски алпинизъм. При това не стоеше в базовия лагер, а се катереше с тежка раница и опъваше парпети толкова, колкото беше необходимо. Той не слезе под най-високото равнище в продължение на 30 години, реализирайки изкачвания по всички континенти, в това число и в Антарктида. С една дума той е истински Алпинист. Във всекидневния живот “Мистър Маунтин” демонстрира тези качества, които по време на експедиции направиха мнозина негови приятели – доброжелателност, скромност, обективизъм и способност винаги да бъде истински. Никога не е преследвал рекорди. Неговата активност винаги е била

подтиквана от ентузиазъм и творчески търсения. В неговите публикации няма да срещнете нито една евтина сензация., непроверен факт, необмислена оценка или информация от втора ръка. Когато не знае нещо, Бонингтън не пише за него. Но когато пише, знае за какво става въпрос. Препоръчвам тази максима и на останалите “творци” в тази област.

БУБЕНДОРФЕР

“Златното момче” от малко алпийско село винаги е искало да бъде “най-“, “най-“, “най-“. Първи в училище, първи в университет, отличник в катеренето. Към успеха го подтикваха не любовната честота и инвенцията, а гордостта и сукката. Неговото кредо е просто: “Ако мога да имитирам гениите, значи самият аз съм гений”. Това, което в най-голяма степен характеризира “покорителя на Алпите”, е липсата на мярка. “Най-бързият солист на Северното полукуълбо”, проникващ без страх “в най-дивите долини на Алпите”, катерещ “под най-високото небе на Доломитите” – тези няколко самоопределения напълно потвърждават горното твърдение. Говори се, че е нарекъл себе си “Аиртон Сена на соловото катерене”. А междувременно подготвяше своите светкавични изкачвания по най-големите стени, като предварително опъваше парапети и създаваше складове с храна и екипировка. При всичките си начинания прекалено много използваше бивачните съоръжения и храната на другите. Но в защита на Томас трябва да кажа, че никога не е бил мистификатор – т. е. никога не е твърдял, че е изкачил нещо, което в действителност не е изкачил. Но стилът му винаги е много далече от посочвания в публикациите. Но това е съвсем друга история – както казва Ръдиард Киплинг. В допълнение, познанията на Томас Бубендорфер по история, геология и география на Алпите са нищожни. Списъкът на неговите вестникарски преиначавания е впечатляващ. Ще припомня само едно, което се превърна в чудесен анекдот. В един момент Томас писа, че френският геолог с фамилия Доломю е открил Доломитите. Грабвашо твърдение, като се има предвид съпадението на имената. За съжаление – невярно. Наистина, през 1788 г. геологът Доломю изпраща до колегата си Орас Бенедикт дьо Сосюр образец, но от горната част на долината Айзак. Къде е Рим, къде е Крим! Истинският алпинист черпи своите познания от много източници, възприема ги и ги осмисля, преди да седне да пише. Смисълът на алпинизма се взема от намеренията, реално извършените действия и преживяванията, а не от комбинацията между модерните катерачни обувки и якето последен модел.

БОНАТИ

През 1965 г., след зимното солово изкачване по нов маршрут по северната стена на Матерхорн, Валтер Бонати се отказва от активна дейност на върха на славата. По това време без преувеличение той бе определян като “най-добрия алпинист в света”. В продължение на 15 години “Кралят на Западните Алпи” усъвършенстваше и шлифоваше своя катерачен стил, опиращ се върху класическото разбиране за този спорт – като сблъсък на човека със света на скалите и ледовете. Бонати е израсъл и е възпитан в Монца, недалече от Милано. Счетоводител по професия, той много скоро се превръща в професионален алпинист и гид. След завършване на кариерата си той стана гуру на италианските алпийски среди, идеолог и морален арбитър. Но е трудно да се съгласим със всичко, проповядвано от Бонати:

“Алпинизмът трябва да е чист и суров по форма”, “Най-сериозните катерачни постижения остават незабелязани от медиите”, “Парите развалят вкуса на алпинизма”. Кой няма да се съгласи с подобни твърдения? Всеки, макар че действията на мнозина, в това число и на самия Валтер, противоречат на тези постулати. Неговите най-забележителни изкачвания получиха несрещан никога преди това отзвук в средствата за масово осведомяване (през 1956 г. беше избран за Спортист No1 на Италия – бел. прев.). А сумите, които погълна националната експедиция на К-2 през 1954 година (реализирала първото изкачване на този връх) биха стигнали за 70 експедиции във всички части на света, в това число и в полярните. Жалко, че в полемичното си морализаторско-етично настръвение Бонати изпада в толкова очевидни противоречия. Нима най-добрият алпинист в периода след Втората световна война забелязва само реалностите на своето време? Нима липсата на достатъчно познания за съвременния алпинизъм е най-доброто основание да се поставя в ролята на морален арбитър? Би било добре, ако Маестрото бъде по-малко догматичен, ако не иска и в бъдеще да бъде смятан за човек, който не може да се примири с факта, че времето на неговия алпинизъм е отминало и никога няма да се върне. Планините от думи не могат да заместят планините. Нито пък да ги заслонят. □

“CLIMBING MAGAZIN”,
Превод: Петър АТАНАСОВ

**Свещеният Граал* – според средновековните предания смарагдова чаша, от която е пил Исус Христос заедно с учениците си по време на Тайната вечеря и в която по-късно Йосиф Ариматейски събрал кръвта, изтекла от тялото на распнатия Христос. Тази чаша била паднала от небето и дълго време се пазела недалече от Ронсевалдската долина, в специален храм сред дива гора от кедри и кипариси, където никой, освен братството от рицари, отличаващи се с голяма нравствена чистота, святост и безбрачие, нямал достъп. Свещеният Граал притежавал чудодейна сила. Той бил неизчерпаем източник на живот. Който имал щастие да се докосне до него, се подмладявал или ставал безсмъртен. А с надписите, които ту се появявали, ту изчезвали по краищата му, изказвал волята кой да бъде негов пазител (бел. прев.). □

ПТИ ДРЮ ВЕЧЕ НЕ Е СЪЩИЯТ

В последните години от масива на Монблан непрекъснато идват съобщения за срутвания на скали и сераци. 1996 г. донесе съобщението за откриване на огромни скални маси от западната стена на Егюи дьо Блетьер (Aiguille de Blatiere), чиито маршрути от гледна точка на трудност са сравними с турове по западната стена на Пти Дрю (Petit Dru) и склона Бренва (Brenva) на Монблан.

През 1997 г. бяха отбелязани серия от подобни случаи. По време на огромно срутване от източното рамо на Монблан – Поан Муур (Pointe Moore), през януари м. г. върху ледника Бренва се стовариха 20000m³ скално-ледена маса. В резултат на ударната въздушна вълна с ужасна сила загинаха няколко души и бяха изкоренени стотици дървета в долината Вал Вени (Val Veni). Няколко дни по-късно в района на реброто Уимпър (Whymper) на Гранд Жорас (Grandes Jorasses) се откри огромен серак, според специалистите с тегло 15000t, който по кулоара Планпенсьо (Planpincieux) падна в долината Вал Фере (Val Ferret). По него преминаваше често използван маршрут (Категория) поради близост на хижата “Жорас” (2803 м). През лятото по кулоара на Джервазути на източната стена на Монблан дю Такюл (Mont Blanc du Tacul) в долината Вале Бланш (Vallee Blanche) се оказаха значителни ледени маси. Почти веднага след това настъпи скално срутване от върха Егюи Ноар дьо Пьотере (Aiguille Noire de

Peuterey), известен със стрелистата си форма.

При всички тези случаи частично (в по-голяма или по-малка степен) бяха разрушени части от скални или ледени маршрути.

Но това, което стана на Пти Дрю през септември, потресе алпийския свят. Две мощни срутвания от легендарната западна стена в интервал от 11 дни промениха изцяло конфигурацията на тази 1100-метрова скална формация. През нощта на 17 срещу 18 септември в района на ръба на Бонати, на нивото на Флам дьо Пиер (Flammes de Pierre), 13 000m³ скална маса с грохот рухнаха по кулоара към основата на стената.

Няколко часа преди срутването свързка от опитни швейцарци, катерещи тура на Бонати, извикаха хеликоптер на Спасителната служба на Шамони. Причина за прекъсване на изкачването бяха не технически трудности на маршрута или пък контузия, а обезпокоителни явления, наблюдавани от швейцарците. Не падащите камъни и скални отломки предизвикаха безпокойството им, а фактът, че само при докосване от пукнатините излизаха клинове, служили преди това на десетки свързки. Връх на всичко беше една “подвижна” скална плоча с височина 8 метра, която пред очите им се отдели от повърхността на 20 см и след това се върна на своето място.

По същото време на “Директ Американ” (Directe Americaine), намираща се вляво (на север) от диретисимата и Ръба на Бонати, катереше друга свързка от двама души. Само можем да си представяме преживяването им по време на бивака. Двамата бяха евакуирани на следващия ден от хеликоптер, който патрулираше в района на срутището. Предизвиканото от падащите маси земетределение от II степен по скалата на Рихтер беше регистрирано от приборите на сеизмографската станция на брега на язовира Емосон (Emosson), разположен откъм швейцарската страна.

Сигурно само благодарение на забраната за катерене в района на Егюи де Дрю (Aiguille des Drus), издадена от частта на Високопланинската жандармерия (PEHM - Peleton de Gendarmerie de Haute Montagne) в Шамони не се стигна до трагедия по време на следващото срутване през нощта на 28 срещу 29 септември 1997 г. Следите от новото свличане с по-голяма повърхност от предишното се виждат от голямо разстояние, но едва от Мер дьо Глас (Mer de Glas) и Монтанвер (Montenvers) могат да се оценят огромните му размери. Гранитната пирамида на Пти Дрю с 1000-метровата западна стена, ограничена от северния склон отляво и от Ръба на Бонати отдясно, от много дълго време беше своеобразен магнит за алпинистите. Поредните поколения прокараха по нея редица турове, които завинаги влязоха в историята на алпинизма. Последните срутвания разрушиха по-голямата част от Ръба на Бонати и от туровете на Катрин Дестивел, “Soutien aux SDF”, “Voie Absolue”. В по-малка степен са засегнати Американската диретисима и нейния вариант, прокаран соло от Т. Грос, и Френската диретисима.

Специалистите още не са се произнесли окончателно за причините на катастрофата. За една от най-вероятните все пак се посочва косвеното влияние на климатичните аномалии, които през последните години се проявяват в редица райони на земното кълбо. Последните все още не могат да се оценят напълно. Не са изключени нови срутвания, тъй като скалите в целия район са ерозирали и нестабилни. По всичко изглежда, че проблемите, решени от пионерите на съвременния алпинизъм, могат да се появят отново и да се превърнат в предизвикателство и за съвременните катерачи. □

ВЕСТИ ОТ АЛПИТЕ...

Французите **Франсоа Албер и Жан Кристоф Лафай** са преминали соло, катерейки 14 часа, **нов тур – “Мичо” (850м, VI/6, A2/A3)**. Мршрутът е между полските турове от 1970 и 1975 г., на Поан Елен в масива на Гранд Жорас.

На 18 април 1997 г. **Хуан Кинтана** осъществи ново солово изкачване по дивата североизточна стена на **Дроат (4001м)** в масива на Шамони (Франция). Турът е наречен **“Тристан Кинтана”**. Той е дълъг 800м. Първите 550м са фирново-леден склон от 55-60°. Финалният 240-метров кулоар скъдържа къси пасажи с наклон от 80°, а скалните участъци са от V+, A1 категория. Турът практически се влива в улея към Егюи Верт между Източния връх и Кулата на Дроат.

Франсоа Марсини и Тери Брайер реализираха първото зимно преминаване на **“There Goes The Neighborhood”** на северната стена на Безименната игла (Aiguille sans nom de Chamonix). Турът е прокаран от Туит и Беикс през 1993г. (900 м, A3, 5+, микст и лед) .

На 2 май 1997 г. влезе в действие **новият заслон Лонса**, разположен в основата на **ръба Цмут на Матерхорн** или **Монте Червиньо**, както го наричат италианците. Изграждането му е финансирано от швейцарската химическа корпорация “Лонса” в чест на столетието от нейното създаване. Той е разположен на **2975м** и има капацитет **24 души**. Външната му облицовка е от алуминий и е екипиран с печка на газ и дърва, радиостанция за бедствени случаи, слънчеви панели и аварийна електрическа система. **Резервации** могат да се правят в

Офиса на гидовете от Цермат, тел: 0276966 24 60.

М.г. редица средства за масово осведомяване, свързани с планината, съобщиха за **опасността, която представлява Кол Мур**. Този превал се преминава, за да се достигне до склона Бренва на Монблан и Гран Пилие д’Англ. Причината за това е колосалното срутване на лед и скали. То прави нестабилни всички по-високо разположени склонове. Не трябва да забравяме, че планината е жив организъм, макар и да е трудно да уловим нейната динамика с нашето усещане за време и пространство.

Скорошно изследване на **въздуха в долината на Шамони** - световната столица на алпинизма, показва, че той е **замърсен, колкото този над Гренобъл**. Най-вероятна причина е тунелът под Монблан, който свързва Франция и Италия. По него преминават над 3000 камиона всеки ден.

...И ОТ АНДИТЕ

Симон Елиас и Йосо Мерино повториха известния тур **“Ферари” (1100 м, ED, VI, A2, 95°) на Серо Торе в Патагония**. Това е четвъртото преминаване на маршрута. Не, няма грешка в неговата категоризация, въпреки че изглежда невероятно. При това изкачване през миналия зимен сезон, характерен с изключително тежкия си климат, ужасяващо изживяване беше достигането до ледената шапка на върха. През тунела, по който се излиза на същия връх, и чието достигане е снежна рампа с наклон 85°, е било невъзможно осигуряването.

МНЕНИЕ

КАК СЪЩЕСТВУВА БЪЛГАРСКИЯ АЛПИЙСКИ КЛУБ

През последните години може би най-голяма заслуга на БАК е в това, че все пак съществува. За съжаление няма и помен от силната организация, правеща експедиции и стояща в основата на активен клубен живот в цяла България. Днес всеки се опитва да спасява себе си както може. Като че ли увлечени в премислянето на всеки ход, който ще ни осигури още един ден съществуване, съвсем забравяме своите по детски чисти желания да се докосваме до природата, да черпим от нея сила за утрешния и следващия ден. В безумната въртележка на времето почти окончателно ни се изплъзва възможността да сме заедно там, където искаме – в планината.

Питам се дали след време, когато се обърнем назад и видим какво сме оставили, няма да ни заболи, като разберем, че и това, което имахме, го няма.

БАК е организация с почти вековна история. Сред членовете и са били много видни и уважавани хора. Това, което обединява всички истински съпричастни към планинарската идея е, че всеки от тях, независимо дали е алпинист от първите, поели към скалните стени, или катерач, отправил поглед към големите върхове на света в края на 90-те години, е, че всеки от тях е дал нещо от себе си на групата от хора, към която чувства, че принадлежи. И нещо повече - дал го е без да иска отплата. Затова БАК е просъществувал и сигурно ще съществува, но докога ще чакаме всичко това да става от само себе си? Истина е, че времената са тежки, но това не е причина да разрушим столетната репутация на Алпийския ни клуб. И когато хората по цялата земя, с които ни свързва една идея, се питат защо няма отговор на поредното им писмо или защо българите, които показват на света какво умее българският планинар, са не представители на БАК, а просто Петко, Николай или Радко, значи е дошло времето да се обърнем към миналото и

да почерпим опит от периода, когато определящо е било отношението на човека към заниманието му, а не неговата диплома или заемана длъжност. Дошло е времето да попитаме дали формалните лидери на БАК имат мотивацията и силата да направляват младите български планинари и преди всичко дали те ги приемат в своите среди. Та нали Алпийският клуб на България съществува заради алпинистите, а не те заради него?

Неизбежен е въпросът докога българските плавинари ще се чувстват като чужденци в собствената си организация!?

Моят отговор е, че много скоро вече няма да е така, защото закономерностите на времето са по-силни и неизбежни. □

Светослав Георгиев

СЪСТЕЗАНИЯ

Георги Георгиев

“ДЖОНИ УОКЪР” С ЛЕД(ЕДЕНО КАТЕРЕНЕ)

Факт е, че въпреки скептицизма, недоверието и насмешката на част от катерещото се братство, през март т. г. се проведе поредният републикански шампионат по ледено катерене на Мальовица. За своя кратък живот организирането на тези надпревари видимо еволюира. Повдигна ред въпроси. Предизвика така липсващите в българския алпинизъм полемики. Най-сетне – направи плаха крачка към скъсяване на разстоянието между спорт и медии.

Състезанията от този тип съвсем логично преминаха пътя от естествените ледени каскади в Северния Джендем и на Скакавица – места, достъпни за катерачите, но безкрайно далече от средствата за масово осведомяване, до изкуствените ледени структури, които са сравнително добре продаваемо копие на планината.

Ще прескоча дългите експерименти в изграждането на ледени кули. Не защото това е маловажна информация. Не искам да се връщам към насмешката и пренебрежението на отделни хора. Макар от опит да знам, че е по-лесно да си критик, отколкото съзидател. Последното състезание и спортният дух на участващите в него показаха, че си е заслужавало да се изтърпят ехидните подмятания.

Вторият въпрос, който бавно, но сигурно, намери верния си отговор, бе създаването на регламент. Напълно закономерно се оформиха две дисциплини – скорост и трудност. При първата нещата са безкрайно ясни. При втората не всичко е просто и безболезнено. В началото сами се опитахме да търсим верния път. Но тогава намерихме френския правилник в дисциплината трудност. За съжаление пак не може да се говори за напълно обективна оценка, защото ледът е бързо променяща се материя и донякъде има значение

факторът спортен късмет – т. е. Жребият. Добър или лош – този правилник беше приет от Комисията по алпинизъм. Но сегашният му вид е отворен за всички ваши предложения и поправки.

Намирането на генерален спонсор бе резултат на лични контакти и познанства, а не плод на планомерно търсене. Причина за това е инертността на членовете на Комисията по алпинизъм. В общи линии въпросът през последните няколко години стоеше по следния начин: “Намерете си пари и ще има състезание, а БАК ще помогне с каквото може”. Лично аз смятам, че ентузиазмът не е безкрайна величина, а нещо, което рано или късно се изчерпва. Затова и тук трябва да има систематичност и солидна предварителна

подготовка.

Генерален спонсор на последните три шампионата бе Централата в България на фирмата “Джони Уокър”. Тук е мястото да благодаря на г-жа Милена Кемилева и нейните колеги. Те повярваха в бъдещето на тези прояви. Смятам, че в известна степен сме им длъжници. Трябва да изкажа благодарност на г-н Орлин Чачановски и г-н Иван Кандиларов. Като директори на УЦ “Мальовица” те осигуриха ледената кула. Без неocenимата помощ на преподавателския състав състезанията нямаше да бъдат такива, каквито бяха. Благодарност дължа на г-жа Натали Петрова и фирмата “Съмит Спорт” за наградния фонд, на Елитния алпийски клуб в Пловдив – за призовете в дисциплината скорост, на алпийския клуб “София” – за доброволния труд на неговите членове.

Последното състезание беше повратно в много отношения. На първо място е промяната в досегашните класирания. На сцената излязоха нови катерачи. Шампион при мъжете стана **Михайл Михайлов**. Доскоро той беше член на алпийския клуб “Еделвайс”, а сега е студент в Националната спортна академия. Мишо е катерач, ориентиран към класическия алпинизъм. И в двата кръга той показва много добро поведение върху леда и висок спортен дух. При жените първа завърши **Валерия Цолова** – доскорошна студентка в НСА, сега състезателка на АК “Кремиковци”. Валя идва от школата на спортното катерене, но последното и участие доказва, че има какво да покаже и на леда. В категорията скорост носител на купата стана **Боян Брънзов от АК “Кракра” (Перник)** и **Милкана Русева от “Витоша” (София)** при жените.

Радостно за мене като организатор на част от тези състезания, но и като човек, желаещ прогрес на клубния алпинизъм, е участието вече не само на отделни състезатели, но и на цели клубове. Пример от последния шампионат бе клубът от

Стара Загора – един от все още “живите”. Повечето от неговите членове показаха средно ниво (изключвам тримата, стигнали до финала). За клуб от равнинната част на страната това не е никак малко.

С традиционно добро представяне бяха и носителят на миналогодишната купа Тончо Тончев, а така също Тодор Тодоров, Милкана Русева и д-р Любов Хлебарова.

Другият повратен момент бе предварителната разгласа – пресконференция, интервюта, публикации. Това е сфера, в която все още има какво да се желае, за да не остане този зрелищен спорт само за вътрешна консумация. Още повече, че това стои в основата на намирането на спонсори.

Амбицията на досегашните организатори е догодина да се проведе верига от състезания. Но това е въпрос на много сериозна предварителна организация, подготовка и финансови възможности. Смятам, че не е невъзможно да има международно участие.

Още един път благодаря на всички, които ни помогнаха – на тези, които ни вярваха, и на всички участници. Честито на победителите и довиждане до следващия шампионат. □

ЕКИПИРОВКА

ПЛАСТМАСОВИТЕ ОБУВКИ – ОСОБЕНОСТИ НА НЯКОИ МОДЕЛИ

Производителите непрекъснато се стараят да подобряват гъвкавостта на пластмасовите обувки. Използва се подвижна накладка (като в модела “Viva Soft” на “Кюфлах”), която улеснява движението на глезена. Този механизъм позволява на частта от обувката, която обхваща глезена, да следва движението на целия крак при действия по наклонен терен с котки или без котки.

За постигане на още по-голяма точност, понякога се прилага и блокада на тока. Например в модела “Trezeta TFK 8000 HS Air Shaped Sisteme” се използва помпичка с клапан, позволяваща пълен блокаж на тока чрез напompване.

Помнейки, че пластмасовите обувки са предназначени изключително за движение по лед и сняг, производителите се стараят да увеличат комфорта, като инсталират в подметката, на нивото на тока, амортизатор. Това е важен детайл, който, особено при слизане, поема и отслабва тръсканията на тялото в резултат от контакта на подметката с терена. За планиращите особено дълги експедиции “Asolo” предлага няколко нови модела черупки – “AFS Super-soft”, “AFS 103”, “AFS Expedition”, които са снабдени с подметка тип TRI FUSION A07. Тя осигурява идеално пасване към крака и великолепна амортизация по цялата повърхност на стъпалото. Производителят значително е подобрил също така и термоизолацията чрез прилагането на концепцията SYNERJECTION (цялата черупка е формована без използване на конци или лепило, а така също благодарение на вътрешната обувка, притежаваща специална “яка”, която се подгъва навън, над външната обувка). По този начин проникването на сняг между двете става невъзможно.

Съвсем наскоро “SCARPA” пусна модела “WEISSHORN” от естествена кожа, формиран на обушарски калъп, с въглеродно-кевларена вътрешна обувка. Последната осигурява стабилност, а обработката с каучук на външната обувка – пълна непромокаемост. □

ВНИМАНИЕ – ПИРАТИ!

България отдавна си е спечелила име на страна, в която процъфтява пиратството, а пиратските изделия от чужбина намират лесен пазар. Едно от последните потвърждения на това, за съжаление, засяга занимаващите се с планински туризъм и други планинарски спортове. От пролетта на тази година широко се предлагат раници с различен литраж, произвеждани в някоя от безбройните китайски работилнички. В това не би имало нищо лошо, ако върху тях не се мъдрят надписи, старателно прекопирани от изделията на един от най-сериозните производители в бранша – “LOWE ALPINE”. Собственик на тази фирма и главен проектант на оригиналните раници е знаменитият американец Джеф Лоу.

Кражбата на чужда търговска марка е едно от най-сериозните престъпления. Тежестта се подсилва, когато става дума за абсолютен фалшификат, каквито са

споменатите китайски подобия на раници. Защото нито материята от която са направени, нито използваните ленти, нито пластмасовите закопчалки имат нещо общо с качеството на оригиналните. Опарилите се твърдят, че последните са за еднократно ползване. Да не говорим, че шевовете са изпълнени с китайски конци, които се славят като едни от най-калпавите в света. Още по-малко за носещата система, която е на светлинни години от оригиналната “PARALUX LOWE ALPINE SYSTEMS”.

Нещата на българска почва се задълбочават, защото с осъществявания дъмпинг се забива нож в гърба на българските производители – фирмите “ТАШЕВ” и “ХЕЛИКС”, които предлагат на пазара далеч по-добра стока, чиято цена поради тази причина е пропорционално по-висока. Изкушението да се купува по-евтино, с презумпцията, че с парите за една сериозна раница можеш да си купиш няколко по-евтини, е доста голямо. Само че човек никога не знае (особено ако практикува някой планинарски спорт или сериозен високопланински туризъм) точно кога ще му бъде сервирана изненада. Всеки знае от опит, че това става в най-неподходящия момент. Да не говорим каква би била реакцията на Джеф Лоу, ако научи по какъв дълнопробен начин се използва името му. И сигурно все пак ще научи...

И понеже това не е единственият фалшив елемент на екипировката, който се подвизава на пазара у нас, не бива да се забравят две простички истини: че сериозните, фирмените, истинските неща никога не струват евтино и че който купува евтино, купува два пъти. □

БИСЕРИ

Няма защо да се лъжем – алпинизмът не е сред любимите спортове на българските вестникари. Днешната журналистика, изцяло в плен на дребнотемията, трудно се ориентира в една област от живота, която не произвежда скандали. Поради тази причина винаги правят силно впечатление помпозността, претенциозността и преди всичко некомпетентността в писанията за алпинизма и всички планинарски спортове. В тази рубрика ще публикуваме всички “бисери”, които се появяват тук-там в пресата. Разчитаме на вашето сътрудничество чрез изпращане на изрезки от вестници или писма с цитати, като е необходимо да се посочва точното име на изданието и датата на неговото излизане.

Днес ви предлагаме няколко извадки от огромния – цяла страница, материал на **Ваня Влашка** в “Демокрация” от **23 март 1998 г.** под тежкото заглавие “ТОЗИ ПЪТ ХИМАЛАЙСКИЯТ МАКАЛУ ИЗКУШИ БЪЛГАРСКИТЕ АЛПИНИСТИ. ГОТВЯТ АТАКА ПО СЕВЕРОЗАПАДНИЯ ГРЕБЕН БЕЗ КИСЛОРОДНИ МАСКИ”. Там четем, че Здравко Петков “съжالياва, че е загубил доста време в катерене по стени”!? И по-надолу пак за него: “Познава се с Дойчин и Запрян отдавна. Имал е шанса да стъпи с тях на Даулагери”. Коментарът, както се казва е излишен. Жалко само, че жертва на тези свободни съчинения и откровено неверни данни е един толкова сериозен и уравновесен човек като Здравеца.

А след заминаването на експедицията на Транго, “флагманът” на днешната българска журналистика **“24 часа” в края на май** пусна къса информация, че **“БЪЛГАРИ ЩЕ АТАКУВАТ СКАЛНАТА ИГЛА НА ТРАНГО, ИЗДИГАЩА СЕ ГОРДО И САМОТНО СРЕД ПЯСЪЦИТЕ НА ПУСТИНЯТА КАРАКУМ”**. Занемяваме от тези познания по география и си позволяваме да кажем само “Нерде Ямбол, нерде Стамбул”.

И все пак най-скандално звучи една част от **интервю с тенисистката Мартина Хингис** (“Хингис: **Гениално е да си на върха!**”, “Демокрация”, 8 юни 1998 г.). То не е свързано наистина с алпинизма, но демонстрира въпиющото неразбиране на една високомерна съвременна глезла какво представлява страната Непал. Нека и дадем думата: **“НАСКОРО ПЪТУВАХ ДО НЕПАЛ И ОТ ТОВА ПЪТУВАНЕ ЗАПАЗИХ ЧУДЕСЕН ИЗВОР НА МОТИВАЦИЯ. ТОВА Е ОПИТЪТ, КОЙТО ВИ КАРА ДА ОЦЕНИТЕ НАИСТИНА КАКВО ПРИТЕЖАВАТЕ. КОГАТО ВИДИТЕ УСЛОВИЯТА НА ЖИВОТ НА ХОРАТА ТАМ, ПО-ДОБРЕ МОЖЕТЕ ДА РАЗБЕРЕТЕ КАКЪВ ШАНС ИМАТЕ В СОБСТВЕНИЯ СИ ЖИВОТ. АКО НЯКОЙ ДЕН ТЪРСИТЕ МОТИВАЦИЯ, ИДЕТЕ В НЯКОЯ СТРАНА КАТО НЕПАЛ.”**. Жалко, че Мартина не е разбрала какво НЕ ПРИТЕЖАВА и че хиляди хора посещават страната на Хималаите по съвсем други причини. Тя просто не е от тях.

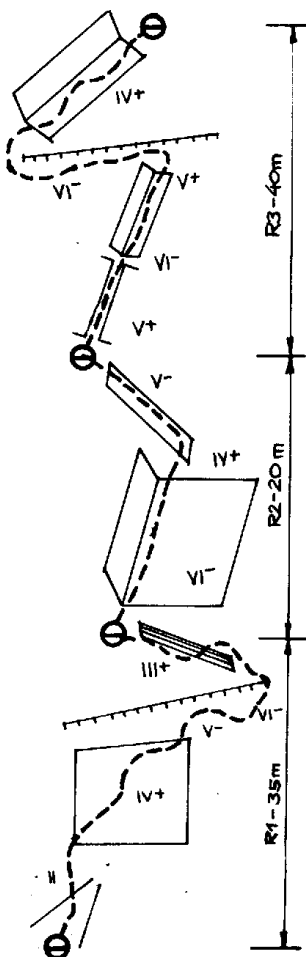
*“Какво се чудии? Нали знаеш колко са скучни биваците.”
Карикатура: Волски*

МАРШРУТИ

Врх Черна Дяволска Иглата,
Югоизточна стена

“Доктор Дулитъл” - VI-

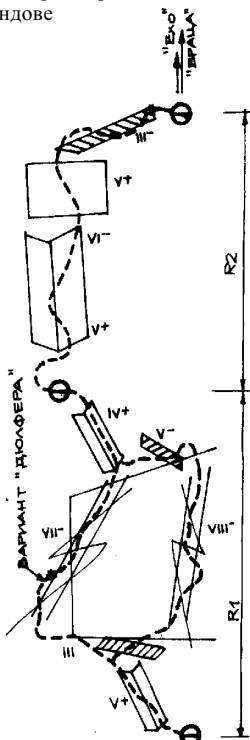
I изк. - П. Гевренов, Кр. Щерев, '86
Начало - тревен кулоар на 25м вляво от
“Ехо”
Инвентар - нормалният+клеми и
френдове

Врх Черна Дяволска Иглата,
Югоизточна стена

“Кървавата цепка” - VIII- и
вар. “Винкела” - VII-

I изк. - П. Гевренов, Кр. Щерев, '87
Начало - къс надвесен винкел на 10м
вляво от “Ехо”
Инвентар - нормалният+клеми и
френдове

Врх Иглата, Западна стена

“Игра на фантазията” - VI-

I изк. - Кр. Щерев, А. Томов, '86
Начало - 3м вляво от “Космонавти”
Инвентар - нормалният+клеми и
френдове

